

Aydın Fen Lisesi Yıllık Kültürel Dergi

GÜNEBAKAN

Sayı: 30

“ Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki tekniğin gerektirdiği şeyleri yapmaz, itiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur.”

K. Atatürk

AYDIN FEN LİSESİ
Kültürel Öğrenci Dergisi
Sayı 30 - 2021

Sahibi

Aydın Fen Lisesi Adına
Okul Müdürü
Uğur Güleç

**Genel Yayın
Yönetmenleri**

Emine Altınoy
Esin Çarmıklı
Esra Yıldırım Hazar

Danışma Kurulu

Emine Tiriç
Gül Arpa
İsmail Üngör

Editörler

Hasan Alp Bostan
Ceylin Öykü Özyurt
Damla Oktar
Cemal Mert Saraçoğlu
İde Melis Yılmaz

Kapak Tasarımı

Cemal Mert Saraçoğlu

Grafik Tasarım

Cemal Mert Saraçoğlu

Baskı

Yazışma Adresi

Aydın Fen Lisesi
Kültürel Öğrenci Dergisi Günebakan
Girne Mah. 2203 Sok. No:4 Efeler/Aydın
Tel: 0256 14 98 Faks: 0256 219 23 66
<http://aydinfenlisesi.meb.k12.tr>

Tamamen Aydın Fen Lisesi öğrencilerine özgün eserleri ve bakış açıları ile hazırlanan Günebakan, Milli Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğine Uygun olarak Kültür, Edeyat, Yayın ve İletişim Kulübü tarafından yayına sunulmaktadır.

Dergi içerisindeki yazı, çizim vb. tüm eserlerin sorumlulukları eser sahiplerine aittir.

Ücretsiz olarak dağıtımı yapılan bu dergi üzerinden hiçbir maddi kazanç elde edilmemektedir.

Saygıdeğer okurlarımız,

Aydın Fen Lisesinin kapısında ilk adım attığımızdan beri bir parçası olmak istediğimiz okulumuzun gözbebeği Günebakan'ın 30. sayısını elinizde tutuyorsunuz.

Tüm öğrencilerimizin ortak çabası ve eğlencesinin ürünü olan Günebakan okulumuzun öğrencisinin olaylara bakış açısı, mizahı, zekası ve her dalda kabiliyetlerini her yıl olduğu gibi bu yıl da yazılarıyla gözlerinizin önünde.

Üst dönemlerimizden devraldığımız bu bayrağı hakkını vererek taşımış olmayı umut ediyor ve alt dönemlerimize de onların bizden de iyi yapmalarını isteyen beklentilerinizi devrediyoruz. Güvenimiz tam!

Ne zaman ve nerede olursak gözünüze Günebakan dergisi takıldığında elinize alıp şöyle bir baktığınızda umarız bu sayı size okulumuzla ilgili gurur, mutluluk aşılar. Umarız kendi anılarınızda yapılan bir yolculukta biraz hüznün bolca neşe getirir.

Her sayfasında terimiz olan bu Günebakan'ın ufuklarınızı açmasını, kendinize ve kalbinize bir şeyler katmasını, eğlenmenizi dileriz.

Sözü burada bırakıp sizi Aydın Fen Lisesinin kalbi Günebakan'ın derinliklerine bırakıyoruz.

Güzel kalın.

İçindekiler

Maske

Geçmişten Günümüze Maske.....	1
Maske Çeşitleri.....	2
Maskelerin Dansı.....	4
İnsan Maske ile mi Yaşar?.....	6
Salgın.....	8
Korona Virüsün Farklı Ülkelerde Etkileri.....	10

Edebiyat

Stefan Zweig.....	16
Seçme Kitap İncelemeleri.....	18
Yalnız Karga.....	19
Mânası Yok/Hayata Dair.....	20

Bilim/Tarih/Sosyoloji

Warp Motorları.....	22
Türk Tarih Tezi ve Mu Kıtası Teorisi.....	26
SpaceX.....	32
Bağırsaklar ve Psikoloji.....	34
Nobel.....	36
Bir Ekolojik Facia: Aral Gölü.....	40
Kadın.....	42
Efes Antik Kentindeki Bazı Heykellerin Anlamları...	44

Eğlence

Magazin.....	48
Müzik.....	54
Sinema.....	60

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MASKE

Maske sözcüğü, Fransızca'daki “*masqué*” kelimesinden Türkçe dil sözlüğüne geçmiştir. Maske diyince genel anlamıyla bizlerde karton, kumaş veya plastikten yapılan ve yüze geçirilerek kullanılan aksesuar tanımı uyanır.

Oysaki maskenin kullanımı aksesuar işleviyle kalmamış olup değişen yaşam standartlarıyla da hayatımızın farklı alanlarında hem somut hem de soyut anlamda ortaya çıkmaktadır: korunmak için gaz maskesi, güzellik için yüz maskesi, eğlenceli balolar için maskeler, hırsızlık için maske, gerçek duyguları gizlemek için taktığımız maskeler...

11 bin yıl öncesine dayanan maske, ilk başlarda kötü ruhları kovmak, dini törenlerde kullanılmak, bir kavramı temsil etmek

gibi nedenlerle kullanılmıştır. Tahtayı oyarak, kili pişirerek veya balmumu kullanarak ilk maskeler yapılmıştır.

Tiyatral bir öge haline bile gelen maske Orta Çağ'la birlikte saray eğlenceleri, balolar, karnavallar gibi etkinliklerde süs eşyası olarak kullanılmıştır. Geçmişte birçok defa karşılaşılan ve şu an günümüzde tekrardan ortaya çıkan global salgınlarla maske önemini bu kez sağlık alanında göstermiştir. Hem kendi sağlığımızı hem de başkalarının sağlığı için koruyucu bir bariyer görevi üstlenmiştir.

Maske ne kadar somut amaçları olan bir unsur olarak görülse de aslında soyut yanı da vardır. İnsan toplumsal bir varlık olsa dâhi toplumdan soyutlanma, kendi kabuğuna çekilme, kendi özünü arama gibi sebeplerle kendine bir maske takabiliyor. Düşünce ve duygu özünü bu maskenin önüne geçirmemeye de özen gösteriyor. Veyahut bazılarımız oldukları gibi görünmemek için görünmek istedikleri gibi olmaya çalışıyorlar bu maskelerin altından...

Maske

Basit Tıbbi Maskeler

Cerrahi maske olarak da isimlendirilen basit maskeler;

Maskeler hafif gevşek bir şekilde takılır, burun ve ağız kaplar. Tek yönlü koruma için tasarlanmıştır, kullanan kişiden yayılabilecek olan partiküllerin diğer kişilere bulaşmasını engelleyebilir. Yani bu maskeler bulaştırıcılık riski olanlar veya hasta olanlar tarafından sağlıklı kişileri korumak için takılmalıdır. Kullanıcı için bir koruyuculuğu yoktur.

Solunum Maskeleri

Solunum maskeleri yüze daha net oturan maskelerdir.

Valfsiz (ventilsiz) solunum maskeleri, hem hava girişini hem de hava akışını filtreleyerek iki yönlü (hem kullananı hem de karşısındaki kişiyi) koruma sağlarlar. Bu tür maskeler uygun şekilde takıldığında kendilerinde belirtilmiş olan güvenlik derecesine kadar koruma sağlarlar. Tek kullanımlık, yarım yüz veya tam yüz maskeleri şeklinde üretilmişlerdir.

Valfli solunum maskeleri valfsiz olan muadillerine göre daha hızlı nefes vermeye yardım ederler. Ayrıca valf sayesinde maske içinde nem hapsedilmesi de azaltılmış olur. Ancak burada bulaş riskinde ciddi bir fark oluşmaktadır. Bunun nedeni valfli maskelerde nefes verirken valfin açılmasıdır. Valfli solunum maskeleri, maalesef kullanıcının nefesinde verdiği partiküllerini tam olarak süzemeyeceği için eğer kullanıcı virüsü taşıyorsa bu kişinin bulaştırıcılık riskini azaltamayabilir. Eğer kullanıcı taşıyıcı ya da hasta ise, valf varlığı bu kişinin nefesinin/ öksürüğünün / hapsirginin tam olarak filtre edilmeden maske dışına verilmesine sebep olabilir.

Kumaş Maskeler

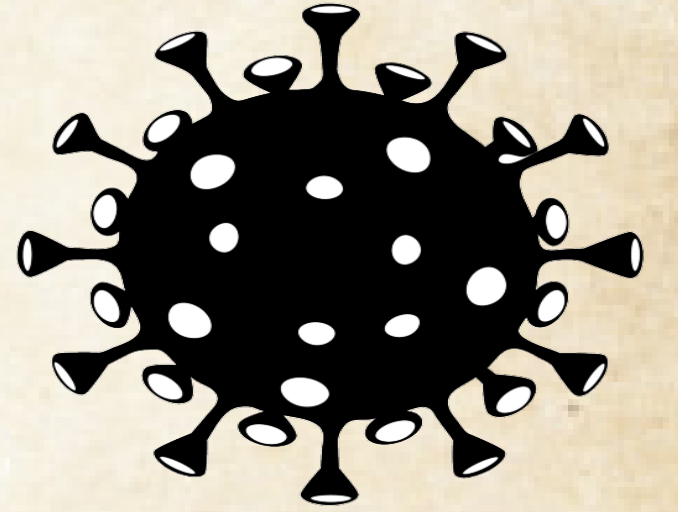
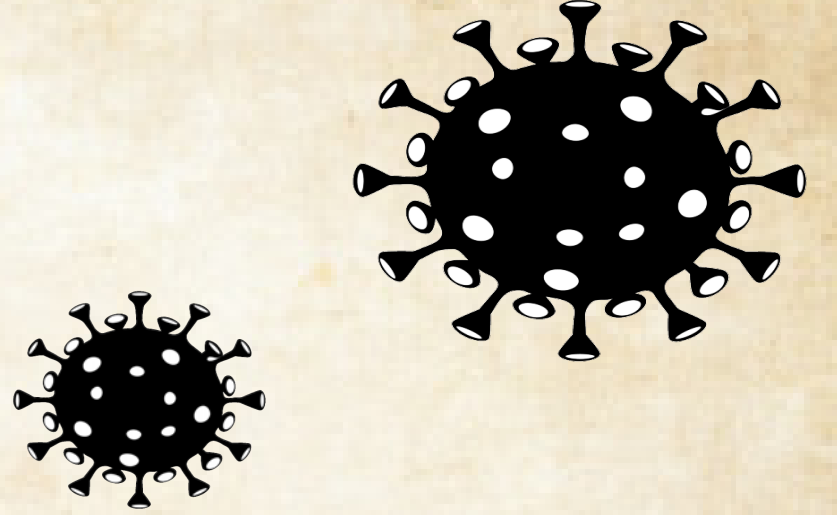

Salgının hızla yayılması, koruyucu malzemelerin hızla tükenmesine yol açtı. Bu durumda çoğu insan evde kendi maskesini yapmaya başladı. Hatta bu maskelerden ticari gelir elde eden insanların sayısı göz ardı edilemeyecek kadar arttı. Peki bu maskeler gerçekten koruyucu mu? Bu soruya yanıt olarak geniş çaplı araştırmalar bulunmasına rağmen medikal maskelere göre çok yetersiz oldukları biliniyor. Ev yapımı maskelerin diğer bir dezavantajı ise ağzın üstünde nem tutmaları. Bu nedenle diğer maskelere oranla daha fazla enfeksiyona yol açıyorlar. Bu yüzden kendi sağlığımız ve güvenliğimiz açısından zorunda kalmadıkça kumaş maskeleri tercih etmeyelim.

Aktif Karbon Maskeler

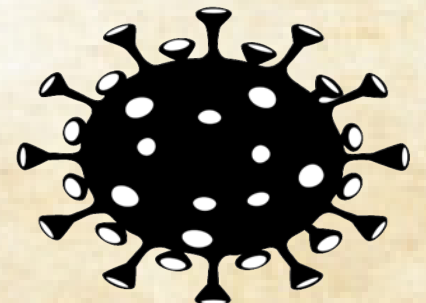
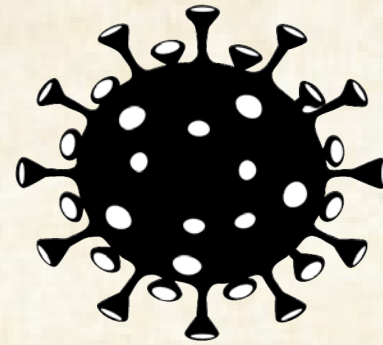
Aktif karbon absorbe etme özelliği yüksek olan bir malzemedir. Bu sebeple aktif karbon maskeler genellikle toz gibi maddelerden korunmak için kullanılır. Ve yine bu özelliği sayesinde çevresindeki kötü kokuya sebep olan bakterileri ve zararlı maddeleri emerek etrafındaki havayı temizlediği söylenebilir. Medikal maskelerin katmanlarının arasına filtre olarak yerleştirildiğinde maskenin koruyuculuğunu arttırabiliyor. Fakat tek başına virüse karşı koruyuculuğu çok az.

Sünger Maskeler

Nano maske adı altında satılan ama aslında sadece süngerden olan bu maskeler, polen ve hava kirliliğine karşı bile düşük bir koruma sağlar. Sünger maskeler uzun süre kullanıldığında zararlı maddeler maskede birikir ve bu sizi virüse daha açık hale getirir. Ayrıca nefes almayı da zorlaştırır. Bu sebeple bu maskenin kullanılması uzmanlar tarafından kesinlikle önerilmiyor.

Maske

Maskelerin Dansı

Ahmet GEDİK

Pagan kültüründe baharı karşılama amaçlı düzenlendiği rivayet edilen Venedik Karnavalı sizi alıp geçmişe götüren bir zaman makinesi gibi. Tarihi filmlerden alışık olduğumuz kostümlerle bezeli dev bir tiyatro salonu misali bu karnavala ev sahipliği yapan İtalya'nın güzide şehri Venedik renklerine renk katıyor.

Kökeni 13. yüzyıla kadar dayanan, ara ara yasaklanan karnaval 1979'dan beri her yıl düzenleniyor. Her yılın şubat ayında, 6 hafta kadar süren Venedik Karnavalı dünyanın bir çok yerinden misafir alıyor. Bu karnavalın assolistleri ise maskeler. Karnavala katılmak için tek şart: Maske. Karnavalın ortaya çıkışı konusunda iki farklı söylenti var. Bunlar, kralların halkı denetlemek üzere halkın arasına karışma isteği ve kadınların toplum içine çıkamadığı dönemlerde toplum içine çıkma isteğidir. Hangisinin asıl neden olduğu bilinmese de iki neden ortak bir noktada kesişiyor: Maskelerin kullanım amacı. Maskeler toplumsal statüleri yok etmek

için yüzlerde... O dönemde kadınları, erkeklerin yanına çıkaran; kralları halkının seviyesine indiren maskeler aslında herkesi bir ,olması gerektiği gibi, yapıyordu. Sadece kadınlar, erkekler ve krallar arasındaki statü farkları değil; toplumdan dışlanan suçlular köleler de katılıyordu o eşitliğe maskeler sayesinde.

Ne yazık ki günümüzde de hala maskelere olan ihtiyaç bitmedi. Statüler arası uçurumların maskelenmeye ihtiyacı var. Tek statü de değil din, dil, ırk, renk, cinsiyet... Elimizde olmayan nedenlerle ya da kendi isteğimizle bizimle olanlar, bizde olanların. İnsanlar sadece renklerinden dolayı öldürülüyorlar, boğuluyorlar. Dinleri ya da ırkları yüzünden asılıyor, taşlanıyor, sınır dışı ediliyorlar. Her gün kadınlarımız ölüyor. Neden? Çünkü kimilerinin çizgilerini aşıyorlar. Kendi kendilerine koydukları anlamsız çizgiler. Karalamaya dönüşüyor en sonunda o çizgiler, karartılmış binlerce hayata. Hala etrafındaki insanları altlarına veya üstlerine baktıklarında gören insanlar var. Tabi ki bu durum farklılıklarıyla yaşayabilmek için her gün yüzlerimize maske takamayız ama gözlerimizi, aklımızı en önemlisi de bakış açımızı maskeleyebiliriz.

Maske

İNSAN MASKE İLE

Hayatın ne denli meşakkatli ve ilginç bir şekilde bazen de çok monoton geçtiğinin farkındayızdır. Doğduktan -çok değil- 6 yıl sonra eğitim hayatımıza başlayıp ara vermeksizin 12 yıl eğitim görüyoruz, bunun içine 2 tanesi hayatınızı yönlendiren, sayısız not sınavı dahil olmak üzere. Üstüne üniversite okuduktan sonra meslek hayatımıza atılıyoruz. Sayısız arkadaşlıklar kuruyoruz, her seferinde yeni insanlarla tanışıyoruz, Okulda, işte, gezilerde, huzurevinde derken... Arkadaşlarımızla, ailemizle, ya da hiç tanımadığınız insanlarla bile hiç olmadığı kadar çok vakit geçiriyoruz. Peki, siz onlarla konuşurken gerçekten 'siz' misiniz?

Binyıllardır süregelen insanlık, doğal olarak birçok değişime uğradı. Özellikle de psikolojik yönden. Bir zamanlar o kişi tekerleği icat ettiğinde, hiç de dememişti "Ben bunu bizim amcaoğluna kaç satarım" diye. Ama çevresindekilere gidip, kendi dilinde "bakın ben böyle bir şey yaptım" dedi. İlk icat belki tekerlek değildi ama, insanların mutluluğu keşfi de ta o zamandan başlamıştı. Onun

için tam manasıyla kayda değer bir andı. Çevresindekilerin onu tebrik ettiğini düşünün, -tabii ki alkışlayarak değil- onun da beğenilmekten mutlu olduğunu. Bu bir 'mutluluk' maskesiydi. Tebrik edenler arasından bazılarında da 'kıskançlık' maskesi. Kıskançlığın keşfi de muhtemelen mutluluk kadar eskiydi.

Testere izlerken takılan 'korku' maskesi, arkadaş ortamında 'eğlence' maskesi, sevgilinizden ayrıldığınızda 'hüzün' maskesi, kardeşinizle oynarken 'şefkat' maskesi, o maskesi, bu maskesi... Bazen günlük yaşantımızda öyle beklemediğimiz şeyler oluyor ki, hangi maskeyi takacağımızı şaşırtıyoruz belki de. Son birkaç aydır karıştırıp ağız maskemizi taktığımız bile olmuştur, kim bilir? Maske terimini -bu konuda- tahmin edeceğiniz üzere ilk ben kullanmadım. Antik Roma tiyatrolarından atlayıp gelmiş bize. Ama eğer Antik Roma'da kullanılan 'Persona' terimine bakarsanız, nereye varmak istediğimi anlayabilirsiniz: Bu taktığımız maskelerin tamamını sahiden mi takıyoruz? Birisi size komik gelmeyen bir şaka yaptı; belki yakın arkadaşınız, belki tanımadığınız birisi. Ama

E Mİ YAŞAR?

siz onu bozmamak için yine de 'eğlence' maskenizi taktınız. Oy-saki eğlenmemiştiniz. Bu durum-da tam tersini de yapmış olabil-irsiniz. Onu küçük düşürmek için -ki bu niyetle yapmamış da olabilirsiniz, sadece düşüncenizi belirtmek amacıyla- o şakaya gül-mediniz. Eğer niyetiniz kötüyse, onu yerici şakalar da yaptınız. Aslında bu da bir nevi 'eğlence' maskesi oluyor, değil mi? Bazen hissetmediğimiz halde öyle yap-mak zorunda kaldığımız durum-lar olabiliyor. Hatta öz benliğimi-zle örtüşmeyen, kendimizi öyle yapmaya zorladığımız durumlar. Bu ikisi birbirinden çok farklı şeyler aslında, örnekten anlaya-cağınız üzere. Günlük hayatınız-da arada sırada katılmadığınız fikirlere onay vermek, mantık yerine bazen de hislerinizle hareket etmek her insanın yap-abileceği, güzel kaçamaklardır. Genelde nezaketen, karşımız-dakini kırmak istemediğimiz için yaparız. Hiç olmadığınız biri gibi davranmak ise, bir süre sonra sizin idealiniz olduğunu sandığınız kişiye dönüşmenize neden olabilir ve bu süre zarfında size uymayan maskeler, yüzünüze oturmaya bile başlayabilir. Bu

durumun sebeplerinin en başında öz benliğinizin toplum tarafın-dan kabul görmemesi geliyor. Daha sık kullanılan bir ifade ile, dışlanmış olmanız da denebilir. Öz kişiliğinize dair yapılan ithamlar-dan dolayı bir yerde özgüveniniz azalıyor ve kendinizi sevmemeyi, değiştirmeyi seçiyorsunuz. Bu da aslında tekdüzeleşmeye başlayan toplumun bir parçası haline geldiğinizi gösteriyor; tek çeşit, birbirinden neredeyse farksız kişiler grubunun üyeleri arasına katıldığınızı.

Hayatımız boyunca üç tip maske takıyoruz diyebiliriz artık. Gerçek-ten hissederek taktıklarımız, takmak zorunda kaldıklarımız ve zorla taktırılanlar. Hislerin-izi saklamaktan hiçbir zaman korkmayın. Mutluysanız mut-lu, üzgünseniz üzgün davranın. Kimse sizden yukarıda değil, kimse sizi değiştiremez. Sizden bir tane daha yok ve hiçbir zaman ol-mayacak. Öz benliğinizi koruyup kollamak sizin elinizde. Kendiniz olun. Siz olun. Özelsiniz, öyle kala-caksınız. Hayatınız boyunca birin-ci tip maskeyi takmanız dileğiyle.

Eren Şahin

Maske

Salgın

Simge DERE

Öğretmenlerimizle bir ay bile göz göze ders işleyemediğimiz, kimsenin bize “ıyy çöm” bakışı attığını görmediğimiz, editörlerimizle konferans salonunda bir kere bile buluşamadığımız bu günlerde bu konuyu seçmek çok da zor olmasa gerek... Hepimiz zor bir dönemden geçtik ve geçmeye devam ediyoruz. Oysa kim bilirdi hayatımızın orta yerinde böyle kötü bir kesinti olacağını? Peki, neleri atlattık veya atlatacağız gelin biraz bakalım...

Bu –kör olasıca- virüs Çin’de ilk çıktığında hepimiz haberlerde tabiri caizse tavuk gibi yere yığılan Çinlileri görüp trajikomik buluyor ve ülkemize gelmesine imkân bile vermiyorduk ki bum! Ülkemizde ilk vaka açıklandı. Hepimiz birden müthiş bir endişeye düştük, herkes evlerine kapandı; poşetleri, kargoları çamaşır suyuyla çitledik; kolonya, maske, tuvalet kâğıdı ve makarna stokladık(aklı başında insanları tenzih ederim). Tabii biz bunları yaparken fırsatçılar elli kuruşluk maskeyi yirmi lira yapmıştı bile... Akabinde ilk vakanın ertesi gününde okullar üç haftalığına (şu an o üç haftanın onuncu ayına girdik) kapatılmıştı. Pek çok öğrenci kısa bir aranın iyi geleceğini ve eksik konularını tamamlayacağını düşünüyordu ki bum! Okulların tatili uzatıldı. Hepimizi ufaktan bir endişe almaya başladı bu esnada vakalar da tırmanıyordu. Influencer dediğimiz sosyal medya oyuncakları yapboz, mandal, maket, örgü seti gibi ürünleri hikâyesinde paylaşıp #evdekal diyerek bizlere iyi örnek oluyordu(!) hoş onlar sonra tatile gitti kıyı kentlere virüs taşıdı ama neyse. Herkes kendince bir şeylerle meşguldü. Kimi ders çalışıyor, kimi spor yapıyor, kimi yeni tarifler deniyor, kimi dil öğreniyor, kimi sertifikalı eğitimlere katılıyor ve kimi de bütün gün yatıyordu. Herkes bir meşguliyet bulmuş kendini oyalamaya başlamıştı. Bu sırada ülkemizin hiç susmayan her konuda yetkili ve bilgili(!) doblolu enişterileri de komplo teorilerine başlamıştı. Amerika nüfusumuzu azaltacaktı, virüs laboratuvarında üretilmiş ve dış minnakların oyunuydu. Tabii dış minnaklarda durum bizden kötüydü ama onların oyunuydu yine de... Bu esnada sosyal medyada herkes ya bir reality programının hayranlığını yapıyordu ya da saçma sapan akımlarla zaman öldürüyordu. Yok, tuvalet kâğıdı sektirme, yok anasının gençliğini gösterme ucu bucağı yoktu bu akımların. Ve gittikçe bıkkınlık geliyordu, tüm dizi-filmler bitmiş, yapbozdan gına gelmişti ki yasaklar gevşetilmeye başlandı. Ülkemizde bir (sayıyla 1) vaka varken ki telaş vaka 1000 iken

yer yarılıp içine girmişti. Herkes tatile gidiyor; kış boyu bize elimizi yıkamayı öğretmeye çalışan ve programdan programa koştuktan gözleri şişmiş gariban bilim kurulu üyelerinin adı bile geçmiyordu, gerek duymuyor olsalar gerek... Neyse tatiller yapıldı, bayrama gidildi, partilerde eğlenildi, pozitif gelinle halaylar çekildi, e turistler de gitti şimdi ne olacak? Cevap mart ayına dönüp sil baştan başlayacağız karantinaya... Salgın boyunca (pandeminin de Türkçesini kullanalım lütfen) ön safta bizler için savaşan sağlık ordumuzu tekrar hatırlamaya başladık fakat onlar bizi hiç unutmadı çünkü biz balkonlarda alkışladıktan sonra kesintisiz (istifa ve izinler yasaklandı) savaşmaya devam etmişlerdi. Üstelik hala daha aynı savaşa aynı özveriyle devam etmeye çalışıyorlar ama yorgunlukları katbekat arttı. Şimdi bir de aşı süreci başladı. Şu az önce bahsettiğim doblolu enişter hız kesmeden komplo teorilerine devam ediyor. Onları bir kenara bırakalım, bu kadar sürede bu kadar başarılı aşılarda geliştirilmesi bilim dünyası için umut ve gurur verici bence. Bu süreçte ülkelerin yürüttüğü ortak çalışmalarla çıkarılan aşılarda sonuçlarını ilerleyen zamanlarda göreceğiz.

Peki, ne kattı bize bu süreç? Öncelikle hepimiz kesin planlardan uzak durmamız gerektiğini anladık çünkü birden küresel bir salgının çıkmayacağı veya virüs kapmayacağımızın garantisi yok ayrıca doğa da ona verdiğimiz zararları yüzümüze vurdu adeta intikam aldı açgözlü, doyumsuz, bilinçsiz ve bencil insanlıktan ve anladık artık doğaya verdiğimiz her tahribatın katlanarak bize döneceğini. Hepimiz sabrı öğrendik ayrıca; sürekli dönen internet çubuğundan, bitmeyen salgından, girilemeyen site ve toplantılardan aylar süren yasaklardan bir güzel öğrendik sabretmeyi hiçbir yerden öğrenemeyeceğimiz kadar iyi hem de... Bunun yanında fırsat eşitsizlikleri de çok çarpıcı bir şekilde önümüzdeydi. Binlerce insan interneti, televizyonu, bilgisayarı olmadığı için etkinlik, ders, toplantı gibi yapması gereken faaliyetlerden uzak kalmak zorunda kaldı. Bunun yanında özdenetim de ön plana çıkmıştı çünkü evlerimizde hiçbir iş ve disiplini yokken kendimizi yönetmek ve işlerimize devam etmek zorundaydık. Ayrıca şükretmek de bu virüsün bize öğrettiklerinden çünkü her an imkânlarımız olduğuna, sağlıklı olduğumuza ve daha pek çoğuna

Her şeyden önemlisi bunca olay ve daha fazlasını yaşayıp ayakta kalabilmeyi vazgeçmemeyi öğrendik. Bu kadar ruhsal dalgalanmaya rağmen keçileri kaçırmadık. Bir gün “ıyy çöm” bakışlarına maruz kalsak da okula dönmek dileğiyle umarım salgın en kısa zamanda son bulur ve sıkıldığımız yaşantımıza döneriz.

Korona Virüsün Farklı Ülkelerde Etkileri

Umut Çetinkaya

Koronavirüs dünyada ilk kez 1 Aralık 2019 tarihinde Çin'in Wuhan kentinde görüldü ve dünyaya hızla yayıldı. Her ülkeye teker teker ulaşan bu virüs çoğu ülkedeki günlük hayatı da oldukça etkiledi. Ölü sayıları şuana kadar dünya genelinde yaklaşık 1.5 milyona çıkmış durumda. Birinci dalga geçtikten sonra azaltılan önlemler nedeniyle şimdi de ülkeler ikinci dalgayla başa çıkmaya çalışıyorlar. İşte bazı ülkelerde koronavirüs süresince yaşananlar ve insanların görüşleri:

Tianji Wu (31) – Çin

Koronavirüs Çin'de ilk yayılmaya başladığında neler yaşandı?

Ben virüsün ilk keşfedildiği Hubei Bölgesi'nde yaşıyorum. Bu olay Çin'in en büyük geleneksel festivali olan Bahar Festivali'nde gerçekleşti ve anında bütün yollar bloke edildi. Aynı anda bütün arabalar, trenler ve uçaklar da durduruldu. Çoğu yer 35 günden fazla kapatıldı ama herkes bunun virüsü kontrol altına alınmasında çok faydalı olduğunu düşünüyor.

Virüsün ilk dalgası esnasında ne deneyimlediniz? İlk dalga ne kadar sürdü?

Pandemi süresince yapabildiğimiz tek şey evde kalmaktı, dışarı çıkamazdık. Hükümetimiz, personeli biz evden çıkmazken bizim için yiyecek, içecek ve bize lazım olan şeyleri satın almaları için görevlendirdi. Salgının ilk dalgası yaklaşık 40 gün sürdü.

Virüsün ikinci dalgası Çin'de nasıldı?

Şu anda Çin'deki bazı yerlerde az sayıda vaka bulunuyor. Bunun nedeni ülke dışından gelen enfekte insanlar. Ayrıca hükümetimiz virüsün yayılımının ilerlediği bölgelerdeki yolları anında kapatıyor ve hemen insanlara bedava koronavirüs testleri yapmaya başlıyor.

Hükümetinizin böyle bir pandemi sürecini yönetim tarzı sizi memnun etti mi?

Evet, hükümetin böyle bir durumu yönetimi beni oldukça tatmin etti.

Çin'de virüs için aşı olunmaya başlandı mı? Eğer başlandıysa ne zaman başladı ve insanların aşıya karşı tutumları ne oldu?

Yaklaşık iki ay önce aşı yapılmaya başlandı fakat şu an sadece bazı özel çalışanların aşıya ihtiyacı oluyor, bu yüzden pek fazla kişi aşı olmadı. Zaten pek fazla insan da yaptırmaya gönüllü olmadı.

Çin'de şuanki vaka sayıları, tedbirler ve benzeri şeyler ne durumda?

Şu anda yalnızca 250 civarında asemptomatik vaka bulunuyor. Halka açık yerlere girerken hala maske takmamız ve girişte vücut sıcaklığımızın ölçülmesi gerekiyor. Herhangi bir insan yüksek riskli bir alandan geliyorsa 14 günlük karantina sürecine sokuluyor ve koronavirüs testi uygulanıyor. Orta ve yüksek riskli alanlar için ise kapalı izolasyon yöntemi kullanılıyor ve tüm personel koronavirüs testine tabi tutuluyor, güvenlik onay verdikten sonra izolasyon kaldırılıyor.

Milena Ribas (16) – Brezilya

Brezilya'da koronavirüsün birinci dalgası nasıldı?

Her şey Brezilya'da 26 Şubat tarihinde ilk vaka görülünce başladı. O zamandan beri vaka sayıları bomba gibi artarak 6 milyonu geçti. Başlangıçta virüsün ülkemizde görüldüğünü öğrensek de kimse yeteri kadar dikkatli olmadı. İnsanların çoğu virüsün nasıl hızlı yayıldığını anlayamadı ve sadece birkaç vaka ile sınırlı kalacağını düşündüler.

Brezilya'da pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Eğer söylemeye iznim varsa, hükümetimiz virüsle daha kötü başa çıkamazdı. Başkanımız virüsün bizi ve hayatımızı yönetmemesi gerektiğini söylüyor. Bu da bana, başkanımızın durumun ciddiyetini anlamadığını düşündürüyor.

Brezilya'da ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Hala birinci dalgayı yaşıyoruz. İnan ya da inanma ama öyle ve vaka sayıları günden güne artıyor. Vaka sayıları sadece haziran ve temmuz ayları arası azalsa da ağustosta işler daha da kötü oldu.

Brezilya'da günlük ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

Şu anda Brezilya'da 6 milyondan fazla vaka bulunuyor ve 180.000 kadar insan öldü.

Hükümetiniz son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Almıyorlar. Dediğim gibi başkanımız hiçbir önlem alma gereği duymadı. Çoğu Brezil kendilerinin ve ailelerinin güvenliği için ellerinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorlar. Maskeler takıp ve sosyal mesafeyi korumaya çalışıyoruz.

Eva Eilertsen (17) – Norveç

Norveç'te Koronavirüsün birinci dalgası nasıldı?

Norveç'te ilk dalga oldukça ani yaşandı. Her şey birkaç hafta gayet iyiydi ve açıklanan herhangi bir ölü veya vaka yoktu. Virüsün ne kadar ciddi olduğunu görebildiğimiz tek yer yurtdışydı. Bundan sonra bir anda her yer kapatıldı ve yaklaşık üç ay evde eğitim gördük. Bu üç ayın ardından işler Norveç'te daha kolaylaştı.

Maske

➔ Norveç'teki pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Üç ile beş ay arası bir pandemi süreci yaşadık. Dört aydan sonra işler normale dönmeye başlamıştı. Herkes sosyal mesafeyi koruyarak dışarı çıkıyordu. Maske kullanımı sadece toplu taşıma araçlarını kullanan insanlara için zorunluydu.

➔ Norveç'te ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Durum eskisi kadar kötü değil ama hala dikkatli olmamız gerekiyor. Şu an herkes virüsü unutmuş gibi. Virüs son zamanlarda sadece enfekte olan vakalar ortaya çıktığında veya herhangi birinin enfekte olduğuyla ilgili söylentiler geldiğine konu oluyor.

➔ Norveç'te günlük ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

İkinci dalga endişesiyle son zamanlarda yüzlerce insana koronavirüs testi yaptılar ve neredeyse hepsinin test sonuçları negatif çıktı. Günlük vaka sayıları ise genelde 100'den az oluyor. Ölüm sayıları ise günlük olarak 50'nin üstüne çoğunlukla çıkmıyor.

➔ Hükümet son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Aslında burada hiçbir önlem yok. Hükümet olayları gerçekten büyük bir hale gelinceye kadar umursamıyor. Dışarıya çıkan insanlara maske takma zorunluluğu getirmeyi düşünüyor ama aynı zamanda bunun gerekli olmadığını da söylüyorlar. İnsanlardan sadece sosyal mesafeyi korumalarını ve ellerini yıkamalarını istiyorlar. Bu onların önlem

Valeria Sledina (15) – Rusya

➔ Hükümet son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Koronavirüsün ilk dalgası tamamen normaldi. Tabii ki herkes başta panikledi. Maskelerimiz olmadan hiçbir yere gitmemize izin verilmedi. Neredeyse bütün okullar ve uzaktan çalışmaya müsait meslekleri olan insanlar işlerini uzaktan yapmaya başladı.

➔ Rusya'da pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Karantina sadece 3 hafta sürdü ve sonrasında herkesin işe gitmesine izin verdiler. Hükümetimiz hastanelere maske sağladı ve bazı yararlı şeyler yaptılar ama bize pek fazla yardım etmediler.

➔ Rusya'da ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Benim yaşadığım şehirde her şey rezaletti. En yüksek vaka sayısının görüldüğü bölge benim yaşadığım yerd. Ama insanlardaki panik havası gitgide yok oldu çünkü herkes ya virüse yakalanıp atlattı ya da aynı durumu yakın çevresi ve akrabaları yaşadı.

Rusya'da günlük ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

Vaka sayıları şu anda günlük 30.000 civarı ve günde 500 civarı da insan vefat ediyor. Rusya'nın virüsten dolayı kaybettiği insan sayısı da 45.000'e yakın.

Hükümetin son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Moskova kapatıldı. Yani sadece hükümetten aldığın izinle giriş veya çıkış yapabiliyorsun ama bu zaten Moskova'da ilk vaka görüldüğünden beri uygulanıyordu. Ayrıca Moskova'da bütün okullar uzaktan eğitime geçti. Daha küçük şehirlerde işler pek iyi değil. Hala yüz yüze eğitim için okula gitmemiz gerekiyor ve okul girişinde ateşimiz ölçülüyor. Halka açık alanlarda maske takmak zorunlu ama insanlar kesinlikle olmaları gerektiğinden daha sakinler ve kurallara uymuyorlar. Her gün sokaklarda maskesiz yürüyen bir sürü insan görüyorum. Daha iyi şeyler söylemek isterdim ama ülkemde ne yazık ki işler hiç iyi gitmiyor.

Diana Amparo Castillo Villar (17) - Dominik Cumhuriyeti

Dominik Cumhuriyeti'nde koronavirüsün birinci dalgası nasıldı?

Her şey mart ayında yavaşça başladı. Vaka sayıları azdı ve insanlar bunu çok ciddiye almadılar. İnsanlar eğer evlerinde kalsalardı birinci dalga çok hızlı bitebilirdi ama yeni kurallara uymayan insanlar yüzünden uzun bir süreç geçirdik.

Dominik Cumhuriyeti'nde pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Üç buçuk ay civarı karantinada kaldık. Marketler ve hastaneler dışında her yer kapatıldı. Sadece 05.00 – 17.00 saatleri arasında sokağa çıkabiliyorduk. Ve tabii ki bunu yaparken de maske takmak, ellerimizi bol bol yıkamak ve sosyal mesafemizi korumak zorundaydık. Buluşma ve ziyaret gibi şeyler de doğal olarak yapılmıyordu.

Dominik Cumhuriyeti'nde ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Şu anda insanlar canları ne isterlerse hayatlarında virüs yokmuş gibi yapıyorlar ve insanlar şu anda sadece 05.00 – 21.00 saatleri arasında dışarı çıkabiliyorlar. Bu sokağa çıkma kısıtlamasının da kaldırılmasını istiyorlar, 21.00'da evde olmaları gerektiği için sinirliler. Okullar, üniversiteler, gece kulüpleri kapatıldı. Restoranlar ise bütün önlemleri alarak geç açılıyor ve erken kapanıyor. Bu arada plajlara da istediğimiz gibi gidebiliyoruz, bu konuda herhangi bir kısıtlama yok.

Dominik Cumhuriyeti'nde günlük ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

Genel olarak söylemem gerekirse toplam 2.000 civarı insan hayatını kaybetti ve günde aşağı yukarı 10 insan da koronavirüsten dolayı vefat etmeye devam ediyor. Vaka sayıları ise toplam 150 bin civarında ama çoğu iyileşerek taburcu oldu.

Maske

Hükümetin son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Şu anda hafta içi 05.00 – 21.00 arasında, hafta sonu ise 05.00 – 19.00 arasında sokağa çıkmaya izniniz var. Ayrıca her yerde maske takmak herhangi bir yere girmeden önce vücut ısınızı kontrol ettirmek zorundayız.

Alicia Nero (16) - İsveç

İsveç'te Koronavirüsün birinci dalgası nasıldı?

31 Ocak 2020'de İsveç'te ilk vaka görüldüğünde bütün haberler adeta patladı ama süreç oldukça yavaş ve sakindi. İlk dalga mart ayının sonlarına doğru oldukça hafifledi.

İsveç'te pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Hükümetimiz bizi karantinaya sokmadı ancak İsveç'te fazla vaka olduğunu söylediler. Liseleri kapattılar ve evde eğitim görmeye başladık. Ayrıca dükkanlar normal vaktinden daha erken kapanmaya başladı.

İsveç'te ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Hükümetimiz bunun ilk dalgadan daha küçük olacağını söylüyor. Tek endişemiz hastaneler ve sağlık çalışanlarının üstündeki yükün artacak olması.

İsveç'te günlük ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

Toplam olarak İsveç'te 6.500 civarı insan hayatını kaybetti ve şuanki günlük ölü sayıları 30'u aşmıyor.

Hükümet son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Ailemiz dışında kimseyle görüşmememizi öneriyorlar ama bizi içerde kalmamız için zorlayan hiçbir şey yok. Herkes şu an kendi sorumluluğunu alıyor. Kütüphaneler ile müzeler ise kapatıldı.

Buse Paksu (18) – Kanada

Kanada'da koronavirüsün birinci dalgası nasıldı?

Kanada'daki birinci dalga çok korkutucuydu ve insanlar paniğe kapıldı. İnsanlar markete birkaç defa gitmekten kaçınmak için bir markete girip alabildikleri kadar ürün almaya başladılar. Ve bu market raflarında neredeyse hiçbir ürün kalmayacak noktaya kadar geldi. İşin bu kısmı geçtikten sonra evlerde çokça vakit geçirmeye başladık.

Kanada'da pandemi süreci ne kadar sürdü ve hükümet virüsle ilgili nasıl önlemler aldı?

Kanada'da pandemi martın ortasında başladı ve hala devam ediyor. Yazın birkaç aylığına bazı kısıtlamalar kaldırıldı ve Atlantic bölgesinde neredeyse hiç vaka kalmadı. Pandemi sürecinde, hükümet virüsün yayılmasını engellemek için gerekli olmayan işletmeleri kapattı. Ayrıca parklar, sahiller ve yürüyüş yolları da kapatıldı. Çoğu restoran ise gel-al şeklinde çalıştı çünkü restoranda oturup yemek çok tehlikeliydi. Kapalı alanlarda maske takmak, yakın ailenden olmayanlara karşı sosyal mesafeyi korumak zorunluydu. Ayrıca mart ayından haziran ayına kadar okullar uzaktan eğitimdeydi.

Kanada'da ikinci koronavirüs dalgasıyla ilgili güncel durum nedir?

Okullar yüz yüze eğitime geçtikleri için vaka sayıları yeniden yükseldi ve Kanada ikinci dalgayı yaşamaya başladı. Mart ayına kıyasla insanlar daha bilinçliler. Alınan önlemlere daha da dikkat ediyorlar. Kanada'nın çoğu bölgesinde vakalar 6 ay öncesi kadar kötü değil ama hala pandemiye kabul etmek istemeyen insanlar var ve çok umursamaz davranıyorlar.

Kanada'da ortalama ne kadar vaka ve ölü sayısı açıklanıyor?

Kanada'da her gün 6.000 civarında vaka açıklanıyor. Günlük açıklanan ölü sayıları ise 70-80 civarında. Birkaç ay önce sayılar daha düşüktü ama son zamanlarda kötüleşti.

Hükümet son zamanlarda ikinci dalga ile ilgili nasıl önlemler alıyor?

Öncesinde alınan önlemlerden çoğu değişmedi. Maske ve sosyal mesafe hala halka açık alanlarda gerekli. Aileniz dışında görmenize izin verilen kişi sayısı 10 kişiden 5 kişiye düşürüldü. Son zamanlarda okuduğum lisede birçok vaka görüldü ve okulumu 2 haftalığına kapattılar ve uzaktan eğitime geçtik.

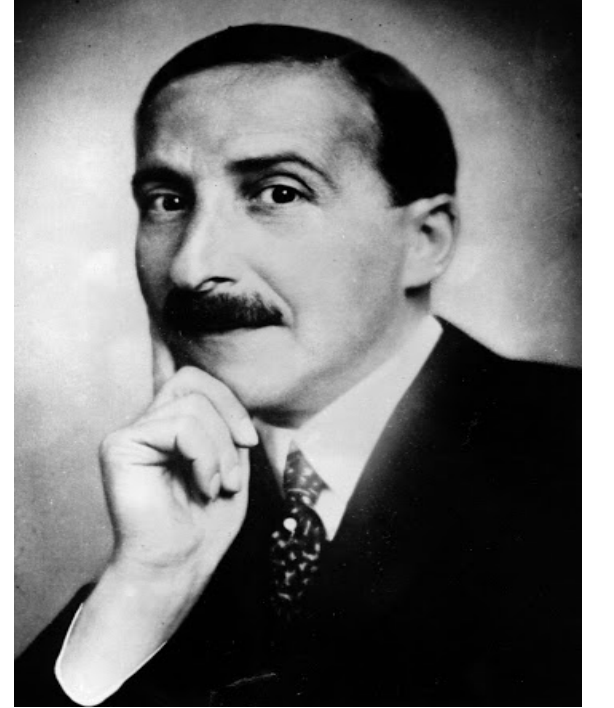
Ayrıca eklemek istediğim bir kısım daha var. Bu haberleri Kanada'da yaşayan ailemden ve arkadaşlarımdan aldım ve onlara bana ettikleri yardımlar için çok teşekkür ederim.

STEFAN ZWEIG

Havin Eylül ALTUNBOĞA

Stefan Zweig 1881 yılında Viyana, Avusturya'da dünyaya gelmiştir. Yazmaya olan doyumsuz isteği ve yeteneği sayesinde henüz 23 yaşındayken felsefe doktorasını tamamlamış, sonrasında o dönemin en prestijli edebiyat ödülllerinden birisini kazanmıştır. Zweig 'in toplumu gözlemleyerek ve düşüncelerini kaleme alarak geçirdiği yılların ardından, yozlaşmışlığın farkına varması da geç olmadı haliyle. I. Dünya Savaşı patlak verdikten sonra, savaş çığırtkanlığı yapan toplumun çoğunu karşısına almak pahasına, savaş karşıtı olduğunu pek çok açıklamasıyla ortaya koydu. O dönem Avusturya'da bu düşünceleri açıklamak, savaşa karşı olduğunu belirtmek, ağır cezaları ve dışlanmayı göze almayı gerektirmekteydi elbette. Kendisine yapılan tüm karalama çalışmalarına rağmen savaşa katılmayı reddetti ve bir şekilde savaş arşivinde çalışmaya başladı.

Savaş bittikten sonra pek çok yazar, şair ve bilim insanı savaş çığırtkanlığına devam etse de Zweig bildiği doğru-
dan ayrıldı. Savaşa methiyeler düzen kitaplar, şiirler yazmadığı için tepkileri üzerinde toplamaya devam etti. Kendisi ile aynı düşüncelere sahip olan sadece birkaç ünlü düşünür, yazar vardı çevresinde. Alman şair Rainer Maria Rilke ve Fransız şair Romain Rolland. Rolland ile karşılıklı mektuplaşmaları ve muhabbetleri yıllar boyu sürer. Bir zaman sonra Zweig ve Rolland, İsviçre'de dünyanın her yerinden en önemli düşünürleri İsviçre'de bir panele davet eder. Siyasi ve politik engellemeler nedeniyle bu panel gerçekleşemez fakat tüm dünyada savaş karşıtı düşünceler alev almıştır ve bunun öncüleri de Zweig ve Rolland'dır.

Almanya'da Nazi faşizmi iktidara geldiğinde eşiyle birlikte önce İngiltere'ye oradan da Amerika'ya giden yazar, II. Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra Brezilya'ya giderek Petropolis kentine yerleşir. Ne yazık ki bu kaçış da Zweig'i huzura erdiremeyecektir çünkü patlak veren savaş, tüm dünyayı ateşler içine atar ve bu ateş de en çok Zweig'in ruhunu yakar. Almanya'da iktidara gelen Naziler, savaş karşıtı olan yazar, şair ve bilim insanlarına karşı da bir 'savaş' başlatır. Bu değerli düşünürlerin, kendi lehinde kaleme almadıkları tüm kitapları bir bir yakmaya başlarlar ve kitapları yakılan yazarların ilk sırasında da Stefan Zweig vardır. Zweig, Alman şair Kleist'in, eşini ve kendisini silahla vurarak intihar etme-

sinden çok etkilenmiştir ve eşi Lotte'nin bu benzerliği kendilerinde de görmesini ister. Zweig, bir soda şişesinin içine "Veronal" denilen zehri ilave eder ve bu şiseden 3 büyük yudum alır. Eşine şişeyi uzatırken "Yanıma gelmek arzusundaysan eğer bunu istediğin zaman yapabilirsin..." der. Eşi Lotte ona son olarak şu soruyu yöneltir: "Beni seviyor musun?" Evet" cevabını verir Zweig ve Lotte, şişenin tamamını içip, çiçekli elbisesiyle eşinin yanına uzanır. 23 Şubat 1942 tarihinde eşi ile birlikte ölüme yürür Stefan Zweig. İntiharından önce en çok okuduğu yazarlardan birisi olan Montaigne'in şu ifadesinde kendini bulduğu söylenir Zweig'in: "En gönüllü ölüm, ölümlerin en güzeldir..."

Zweig kitapları arasında seçim yapmak ne kadar zor olsa da Olağanüstü Bir Gece ve Yakıcı Sır kitaplarıyla Zweig serüvenine başlarsanız tahmin ederim ki yazarın diğer kitaplarıyla devam etmeniz kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle Zweig konulu yazımda bu iki kitaptan bahsetmek istedim. Umarım yazarın yazım dili beni etkilediği kadar sizi de etkiler.

OLAĞANÜSTÜ BİR GECE

"Gülerek, sohbet ederek dalgalanan bir insan kalabalığının ortasında ben kendimi arıyordum, içimde-ki o yitik insanı arıyordum."

Olağanüstü Bir Gece, seçkin bir burjuva olarak rahat ve tasasız varoluşunu sürdürürken giderek duyarsızlaşan bir adamın hayatındaki dönüştürücü deneyimin hikâyesidir. Sıradan bir Pazar gününü at yarışlarında geçirirken, belki de ilk kez burjuva ahlakından saparak "suç" işler. Böylece yeniden "hissetmeye" başladığını, kötücül ve ateşli hazları olan gerçek bir insan olduğunu fark eder. İçindeki haz dolu esrime, aynı günün akşamında onu gece âleminin son atıklarının arasına, "hayatın en dibindeki lağımlara" sürükleyecek, varış noktası ise ruhani bir uyanış olacaktır.

YAKICI SİR

"Hiçbir şey zekayı tutkulu bir kuşku kadar bileyemez."

Kısa bir tatil için Avusturya Alplerine giden bir baron, zamanını zararsız bir flörtle renklendirmenin yollarını aramaktadır. Kendine fazlasıyla güvenen ve gönül maceralarına her zaman açık olan bu müzmin kadın avcısı, kısa sürede kendisine bir av bulmakta hiç zorlanmayacaktır. Tanışıp yakınlaşmak istediği kadının on iki yaşındaki oğluyla ahbaplık kurarak işe koyulur. Yakıcı Sır annesini elde etmek isteyen bu narsist çapkın tarafından kullanılan bir çocuğun hikâyesidir aslında. Ne var ki, yetişkin dünyası bazen masum çocuklara büyüklere görüldüğünden çok daha berrak görünmektedir...

Küçük bir kız olan Anne Shirley'in; cana yakınlığı, hayal gücünün genişliği ve sıra dışı tavırlarıyla başta Marilla ve Matthew Cuthbert olmak üzere tüm kasabayı etkileyişinin hikayesi...

Anne, yetimhaneden çıkıp Prince Edward Adası'nın uzak bir köşesindeki Green Gables'a geldiğinde, sonunda gerçek bir yuvaya kavuşacağı düşüncesi ile neşe ve umut doludur. Fakat onu bekleyen Matthew ve Marilla Cuthbert aslında bir erkek çocuğu görmeyi ummaktadırlar. Bunu öğrenen Anne geri gönderilme korkusu ile üzüntüye kapılsa da zaman geçtikçe Cuthbert ailesi onu benimseyecek, kendi öz kızlarıymış gibi sevgiyle bakacaktır. Anne'nin küçüklüğünden başlayarak genç kız oluşuna kadar devam eden hatta evlenip çocuklarını yetiştirmesine kadar tüm hayatını keyifli bir dille anlatan ve 8 kitaptan oluşan bu seri, günümüzde birçok dizi ve filme uyarlanmıştır.

Tarihin sıkıcı olduğu algısını kıran bu kitapta bilgi, mizah ve zeka tarihle birleşiyor. Kitabın yazar Emrah Safa'nın deyişiyle, bu kitabı okuyanlar, ne kadar çok şey bilmediğini, daha da önemlisi "öğrenmeyi öğrenme"nin ne kadar gerekli olduğunu anlayacak.

Yanlış bilinmekten çok yanlış soruların sorulması üzerine odaklanan bu kitapta yazar, "saçma" olarak nitelendirdiği soruları düzelterek insanlara tarihin sadece Osmanlı'dan ibaret olmadığını, İstanbul'da olanların Amsterdam, New York, Kalküta gibi yerlerde olanlardan bağımsız ele alınamayacağını, iktisat, sosyoloji, siyaset bilimi, coğrafya ve sanat tarihi gibi diğer alanlarla alışverişe girmenin nasıl ufukumuzu açacağını göstermeye çalıştığını söylemiştir.

Tarihi, herkesin anlayabileceği ve ilgisini çekebileceği bir dille yazıya döken yazarımızın bu kitabı okunmayı hak ediyor.

Yalnız Karga

Sabah erkenden uyandım.

Bugün benim doğum günümdü, çok mutlu olmalıydım ama değildim. İçimde tarif edemediğim bir hüznün vardı. Hava da ruh halim gibi boğucuydu. Kendimi dışarı attım. Hızlı adımlarla caddeye doğru ilerliyorum ki yolun kenarında küçük bir park gördüm. Bir an durup parka girmeyi düşündüm. Sonra hızlı adımlarla oradan uzaklaştım. Nereye gittiğimi bilemiyordum. Sadece yürümek istiyordum. Çok yorulmuştum. Bir yerlerde oturup çay içmek istedim. İleride belediyenin çay bahçesi vardı. Oraya kadar yürüyecek gücüm kalmamıştı. Önüme çıkan ilk otobüs durağına oturdum. Otobüslerin biri gidiyor biri geliyordu. Duraktaki yoğunluk gittikçe artıyordu. Bir anda kendimi bir otobüsün içinde buldum. Nereye gittiğimi bilmiyordum. Aslında bilmek de istemiyordum. Son durağa kadar gidip dönerim diye düşündüm. Etrafımda oturan insanların hepsinin yüzünde maske vardı. Sadece gözleri gözüküyordu. Ne düşündüklerini anlamak mümkün değildi. Oysa okula gidip gelirken insanların yüzüne bakıp neler düşündüğünü anlamaya çalışırdım. Sadece gözleri görmek beni mutlu etmedi. Aniden ayağa kalktım ve inmek için düğmeye bastım. İçimdeki hüznü bir türlü atamıyordum. Deniz kenarına doğru yürürken önüme kocaman bir park çıktı. Orayı neden daha önce göremedim diye düşünürken banktaki yazıyı gördüm ve donakaldım. Evimden çok uzak bir semte gelmişim. Parkın içinde biraz dolaştıktan sonra kocaman bir ağacın altına oturdum. Çok güzel bir yerdi. Ağaçlar çok büyüktü, gökyüzü zor görünüyordu. Hava kapalı olduğu için park karanlık gibi duruyordu ama yine de ortamı çok sevmiştim. Ömrümün sonuna kadar oturabilirdim. Diğer banklarda tek tük insanlar oturuyordu. Yüzlerindeki maskeden bir şey anlaşılmıyordu ama sanki hepsi huzurluydu. Sabit bakışlarla etrafı seyreliyorlardı. Aslında insanların gerçek yüzünü görmek çok zordu. En iyi tanıdığın kişilerin bile iç dünyasını bilemezsin.

Ben düşüncelere dalıp gitmişken çalılıkların

arasında bir şey gördüm, hare-

ket ediyordu

ama tam olarak

ne olduğu göremiy-

ordum. Biraz yanaşınca

bir karga yavrusunun uçmaya

çalıştığını gördüm. Onu bir ağacın

dalına koyarım diye düşündüm. Elimi

uzattım, yavruyu almak için bir hamle

yaptım. Bir anda gökyüzü karga sürüsüyle

doldu. Ortalık kabusla dönüştü. Kargalar acı

acı bağıırıyordu. Çok korkmuştum. Korkuyla

oradan uzaklaşmaya çalıştım. Kargalar

yavruya zarar vereceğimi düşünmüştü.

Parktan çıkarken afallamıştım.

Sahile indim. Deniz dalgalı ve

koyu renkti. Bir müddet denizi

seyrettim. Kendime gelmiş-

tim. Kuşları çok severdim ama

kargaları hiç sevmezdim. Kendi

kendime utandım. Onların birbirlerine olan

bağlılığı beni utandırdı. O anda can sıkıntımın

sebebini buldum. En yakın arkadaşımın ihane-

tine uğramıştım ama bir türlü bunu sindire-

memiştim. Yapmaz diye düşünmüştüm. Bu

olay beni çok üzmüştü ama güçlendirmişti de.

İnsanların aslında yüzlerinde gizli bir maskeyle

dolaştığını düşündüm. Kargaların birbirlerine

bağlılığını kıskandım. Gerçek dostluklar ed-

inmek ne kadar zordu. Telefonumun sesiyle

kendime geldim, annemdi. Nerede olduğumu

soruyordu. O ara telefonumdaki mesajları

gördüm. Hepsi doğum günümü kutla-

ma mesajlarıydı. Nedense hiçbirine cevap

yazmak içimden gelmedi. Bir süre kim-

seyle konuşmama kararı aldım. Eve doğru

yürümeye başladım. İçime sevinç doldu.

Annemin huzur dolu sesini duyar gibiydim:

“Doğum günün kutlu olsun birtanem.”

Çok gençtim. Bunu da atlatacaktım. Kim

bilir nasıl insanlarla tanışıp dost olacaktım.

Günümüzde maske hayatımızın bir parçası

oldu ama zaten onların gerçek yüzünü

göremiyorduk. Omuzumu silktim ve kendi

kendime gülümsedim. Sevdığım, sevdiğim

insanlara doğru yürümeye devam ettim.

Haydi bir şeyler çıkar hayatından.

Durma! Azalt şu kalabalığı.

Önce, kurtul fazla giysilerinden.

Sonra boşalt evini, ferahlasın biraz.

Salondaki camdan masaya gerçekten ihtiyacın mı var?

Hatta, hatta durma, git kestir saçlarını.

Fazla uzunlar.

Körelt biraz duygularını.

Neden bu kadar aşırılar?

Sevineceksen tadında olsun.

Üzülüyorum diye hayatını zindan etmenin de

Mânası yok.

Fakat şimdi de ben emin olamadım...

İstersen dur, otur, soluklan biraz.

Eğer giderse bunca şey,

Ne kalır sende sen olmaktan?

Hayır, yanlış anlaşılmasın!

Arkasındayım dediklerimin, böylesi daha doğru

Ama bunca çabaya gerek

Var mı?

Yok mu?

HAYATA DAİR

Hayat, sonsuz bir akış
Bazen artış bazen azalış...
Ama tanıman lazım kendini.
Bileceksin!
Kahkahaların mı artıyor? Öyleyse sevin.
Yoksa bir anda düşmeye mi başladı dostlarının sayısı?
Oturmaya başlamıştır karakterin.

Geçmişini tanı, geleceğine yön ver.
Görmezlikten gelmemek de önemli,
Doğrusu buysa bil yani.
“Büyüdükçe, dertleneceksin.”
Farkındayım şimdiden sezmektesin.

Alışmaya sakın alışma!
Gerektiğinde sesini çıkar,
İstemiyorsan yapma.
Tabi ondan önce de bilmen lazım
Sen bu hayatta neyi istersin?
Diyebilir misin “amaçlarımın farkındayım”?

Ayşegül ULUSOY

WARP MOTORLARI

Işıktan Hızlı Seyahat

Eren ŞAHİN

Bir anlığına, Dünya'daki kaynakların tükenme noktasına geldiğini hayal edin. Artık bu gezegeni terk etmek zorundayız, yoksa insan ırkı hayatına devam edemeyecek. Hayatta kalmış olan dünya nüfusunu içine alabilecek genişlikte bir uzay aracımız var. Kurgusallığı biraz daha arttıralım, ışık hızında seyahat de edebiliyoruz. (Burada hesaplama kolaylığı açısından ekleyeyim; 1 saniyede yaklaşık 300 km yol alabilmek ışık hızına denk olur.) Uzaya çıktıktan sonra ne yapacağız? Elbette en yakın ötegezgene doğru yola çıkmamız gerekecek. Dünya'ya en yakın ötegezegen olan Proxima Centauri b'ye ışık hızında yol alsak bile varmamız yaklaşık 4,24 sene sürecek. Ne kadar uzun bir süre değil mi? Işık hızı, aslında evren için düşündüğümüz kadar da hızlı değil. Samanyolu'nun bir ucundan diğer ucuna ışık hızıyla gidebilmemiz pek mümkün değil mesela; yaklaşık 52850 yıl gibi trajikomik bir süre ister bizden çünkü. O hâlde ne yapmamız gerekiyor?

Kaldı ki, Einstein'ın izafiyet teorisi zaten bizi bu konuda kısıtlıyor. Senin bir kütle var diyor; sen ağırsın, ışık hızına çıkamazsın. Tabii ki her şeyin bununla bitmediğini biliyoruz fakat temelde, bu sebepten dolayı evrenin bir hız limiti olduğunu söyleyebiliyoruz. Bir foton için zaman kavramı yoktur. Işık hızında hareket ettiği için (yalnızca kinetik enerjiye sahiptir) zaman onun nezdinde durmuş olur. Dolayısıyla ışık hızından daha hızlı da gidemez; zamanın negatif yönde akması gerekir çünkü bu durumda. Yukarıda ışıktan hızlı seyahat yazıyor, biz burada ışıktan hızlı olmayı geçtik daha ışık hızına bile çıkamayacağımızı söylüyoruz. Nasıl olacak bu iş diyorsanız Warp motorları ile tanışmanın zamanı gelmiş demektir.

Star Trek serisinden USS Enterprise ya da Star Wars serisinden Millenium Falcon gemileri. Ortalama 60 yıllık geçmişleri olan bu iki film serisinde kullanılmış uzay araçları ışık hızıyla gitmiyordu. USS Enterprise ışık hızının 9000 katı, Millenium Falcon ise 9000000 katı hızda seyahat edebiliyordu. Hemen gerçekliğe dönelim; şimdiye kadar insan eliyle hazırlanmış en hızlı uzay aracı, Parker Solar Probe isimli NASA uzay sondasıdır. Işık hızının yaklaşık %0,064'ü kadar hızlı. Yazımızın başında bahsettiğim Proxima Centauri b'ye bu hızda ilerlersek 66,25 yılda ulaşabilirdik. Parker Solar Probe'u bir kenara ayıracak olursak, diğer iki uzay aracının bir ortak noktası vardı. İkisinin teknolojisi neredeyse aynıydı. İşte burada devreye Star Trek fanı, Meksikalı teorik fizikçi Miguel Alcubierre giriyor. 1994'te yayınladığı 'The Warp Drive: Hyper Fast Travel within General Relativity' başlıklı makalesi ile bilim dünyasını karıştırmayı başarıyor. Görüyoruz ki biz ışık hızına çıkamıyoruz; fizik kurallarımız izin vermiyor, biz de ufak bir hile yapalım ve ışıktan hızlı bir şekilde uzayda dolanalım. Ama nasıl?

Warp motorları, bilim-kurgu serilerinden günümüze kadar gelen ve Miguel Alcubierre'in teorik fiziğe bu terimi katmasından dolayı Alcubierre motorları olarak da anılan bir uzay aracı teknolojisi. Tasarımı fotoğrafta (Resim 1) gördüğünüz gibi, klasik bir uzay gemisi ve çevresindeki genişçe halkalardan oluşuyor. Olay da zaten aracın çevresindeki halkalarda bitiyor diyebiliriz. Geminin çevresinde bir manyetik alan oluşturarak adeta bir baloncuk gibi onu dış uzaydan ayırıyor. Bu baloncunun içinde uzay ve zaman, tamamen sabit bir şekilde yoluna devam ediyor. Bu manyetik alan sayesinde gemimiz uzayda ilerleyecek ama ondan önce nasıl hareket ediyor onu anlayalım. Birçoğumuzun çocukluğunda en az bir kere oynadığı Slinky isimli rengarenk yay oyuncak duruma süper bir örnek. Yayın bir tarafını gerip, diğer tarafını sıkıştırdığınızı düşünün. Bu iki kısmın arasında uzay geminiz var (Resim 2). Warp sürücülerini tam da bunu yapıyor. Halkaların uzay gemisinin etrafında bir manyetik alan oluşturduğunu söylemiştik. İşte böylece, önündeki uzayı sıkıştırıp arkasındaki uzayı genişleterek bir anlamda yolu

kısaltmış ve kendisi hareket etmemiş oluyor. Uzayı etrafımızda hareket ettiriyoruz! Hedefe giderken, önündeki uzayı alıp arkasına iletiyor demek de yanlış bir ifade olmaz diye düşünüyorum. Fotoğrafta (Resim 3) görsel olarak açıklamasını görebilirsiniz.

Biz bu uzayı nasıl büküyoruz? Burada da yine izafiyet teorisi karşımıza çıkıyor. Fizik bize kütlesi olan her maddenin doğal olarak bir enerjisi olduğunu ve bu enerjinin uzay ve zamanda bir bükülmeye sebep olacağını söylüyor. Ama biz 'uzayda' seyahat edeceğiz; önümüzdeki uzayı bükemilmemiz için gerçekten büyük bir enerjiye sahip olmamız gerekiyor. Bu da aşağı yukarı JÜPİTER gibi olağanüstü bir büyüklüğe tekabül ediyor. Ne yaptık ettik Jüpiter kadar bir enerji bulduk diyelim. Önümüzdeki uzayı bir şekilde aşağımıza doğru büküldük. Peki arkamız? Arkamızdaki uzayı nasıl ters yönde bükebiliriz ki? Değişik terimler hiçbir zaman fizikte peşimizi bırakmayacak. Bu sefer de muhataplarımız negatif kütle ve egzotik madde.

Bize fizik dersinde hep şöyle öğretildi; biz sabit hızda ilerleyen ya da durmakta olan bir cisme kuvvet uygularsak o cisim bizim uyguladığımız kuvvet ile aynı yönde hızlanır. Negatif kütlede durum tam tersi; topa vurduğunuzda top size doğru geliyor. Elma ağaçtan düşmek yerine gökyüzüne yükseliyor. Henüz pratikte negatif kütleyle ulaşılamadı ama fizikçilerin açıklamasına göre, iki metal plakayı birbirine yeteri kadar yakın tutarsak aradaki parçacıklar bahsettiğimiz gibi davranabilir. Fakat bu yöntem de tabii ki günümüz şartlarında pek uygun görünmüyor, çünkü baktığınızda metal plakaların kütleleri arada oluşacak negatif kütleden katlarca daha büyük. Böylece negatif kütlelerin çok da bir etkisi kalmıyor. Negatif kütleyle sahip olabilmek için bakabileceğimiz bir 'şey' daha var: Egzotik madde. Egzotik madde, aslında negatif kütle gibi matematiksel olarak fiziğe ters düşmediği hâlde klasik normlara karşı gelen birçok türü kapsayan bir terimdir. Kafamız çok mu karıştı? Biz en iyisi bilimin henüz tam anlamıyla açıklayamadığı şeyler diyelim. Egzotik maddenin içinde negatif kütlelerin yanında; karanlık madde, egzotik baryonlar, Bose-Einstein yoğunlaşması, takyonlar ve sıradışı davranan birçok şeyi

sayabiliriz. Bilim bir gün bunları da açıklayacak ama, o güne kadar teoride düşünmeye devam edeceğiz.

Yeterli negatif maddeyi de bulduğumuzu da kabul ettik, yola çıkıyoruz! Yolda ilerliyoruz. Ama ışık hızının belki de kaç katı bir hızda, siz düşünün. Kaç bin ışık yılı kat ediyoruz, bir sürü meteorlar, uzay çöpleri, yıldız tozları... Biz ilerlerken uzayın bütün kiri bizim baloncuğun üzerinde toplanıyor. Baloncuk silicimiz yok maalesef... E biz de çok hızlı ilerliyoruz, bu tozlar bir de enerji yükleniyor hâliyle. Biz hedefe varıp da inmeyi başarabilirsek, topladığımız bütün yolun kirin, tozun enerjisi bir anda patlayacak ve oldukça büyük bir alandaki canlıları yok edecek. Ne oldu? Başaramadık. Ümitsizliğe mahal yok, çünkü her şey yeni başlıyor.

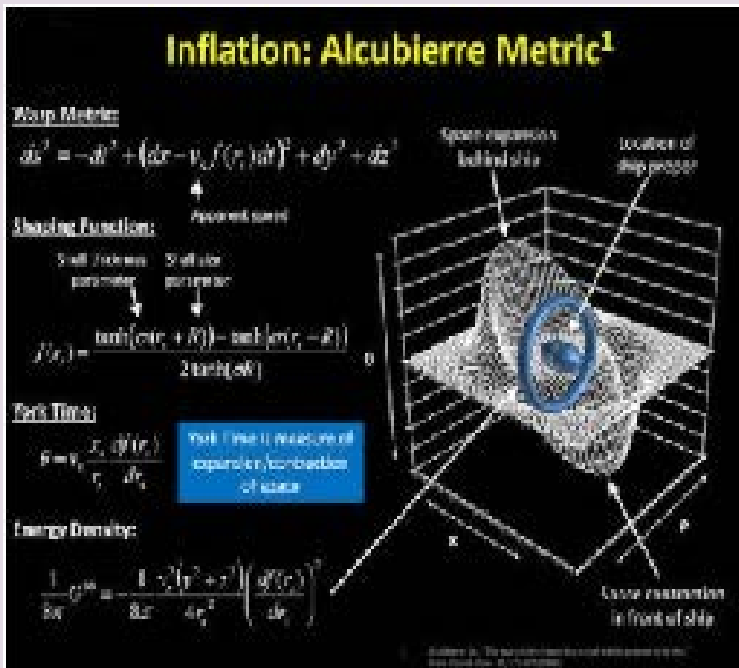
NASA'nın da küçücük adımlarla üzerinde çalışmalar yaptığı (Resim 4) Alcubierre Büklüm Motorları, matematiksel hiçbir engeli olmamasına rağmen günümüz şartlarında imkânsız gibi görünüyor. Çok büyük bir enerjiye ihtiyacımız var ve bu enerjinin ne olabileceğini bile bilmiyoruz. Bulduk diyelim, nasıl kullanacağımızı bilmiyoruz. Bu problemi de çözdük desek bu sefer de yolculuk problemleri çıkıyor karşımıza. CERN gibi büyük bilim merkezleri sayesinde çok da uzak olmayan bir gelecekte açıklayamadığımız onlarca şeyi öğreneceğiz. Belki bu tarz problemlerin önüne geçeceğiz, belki de bundan daha uygulanabilir ve pratik yöntemler gün yüzüne çıkacak. Artık evren, keşfedilmeyi bekliyor.

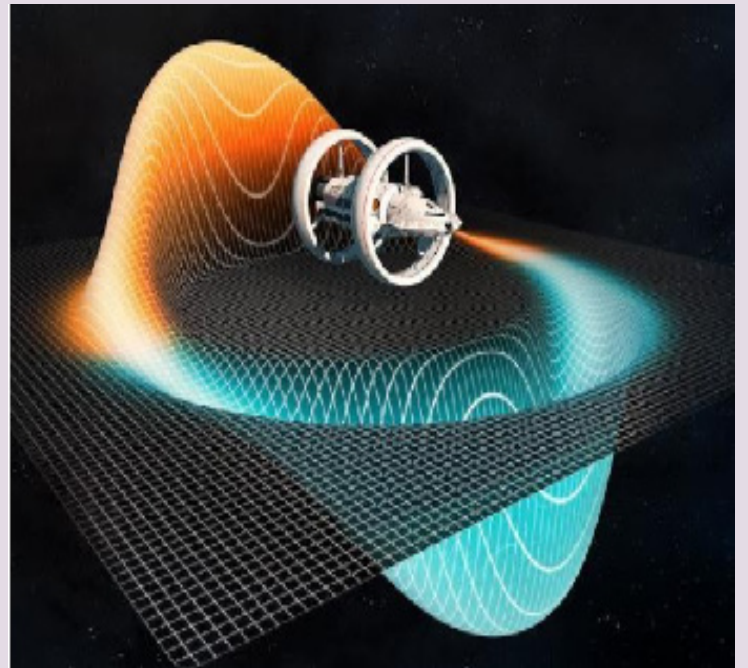
Resim 1.

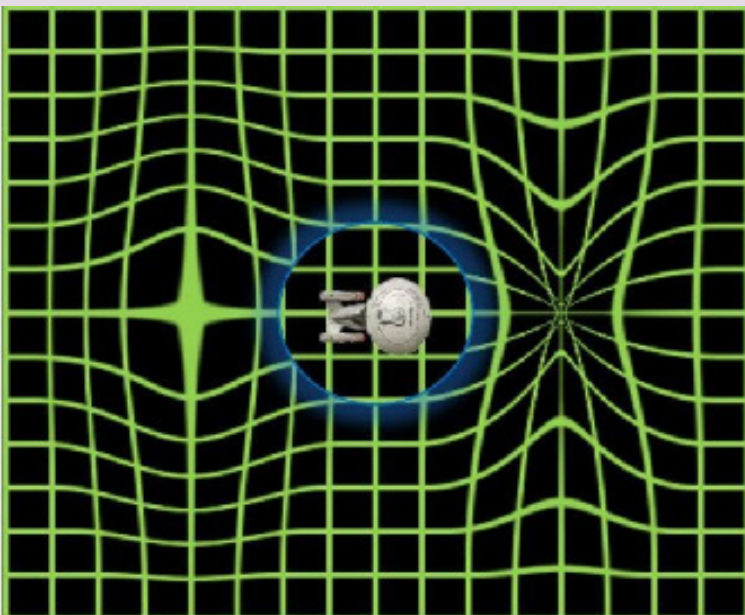
Resim 2. (KhanAcademyTurkce kanalının “Işık Hızından Daha Hızlı Uzay Motorları (Warp Drive) (Müzeler) (MIT+K12 (STEM))” isimli videosundan alınmıştır.)

Resim 3.1.

Resim 3.2.

Resim 3.3

Resim 4.

TÜRK TARİH TEZİ VE MU KITASI TEORİSİ

YİĞİT ELMACI

Şu anda Anıtkabir arşivinde saklanan Türk Tarih Tezi neden yazıldı? Mustafa Kemal Atatürk için neden bu kadar önemli?

Mustafa Kemal, 1923 yılında İstanbul Üniversitesi Profesörler kurulu-
luna “Ulusal bağımsızlığımızı bilim alanında da tamamlama” görevi
verdi. Türk Tarih Tezi, Osmanlı tarih yazımının mirası olan İslam
merkezli tarih yorumlarına ve Avrupa merkezli tarih yorumlarına
karşı alternatif bir millî yorum geliştirilmesi amacıyla 1930’larda
ortaya atılmıştır. Atatürk batılı tarih tezlerinin doğru kabul edil-
ip okullarda okutulması yerine millî bir tarih yazılması gerektiğine
inanıyordu. On beşinci yüzyıldan beri, Batılı tarih yazarları medeni-
yetin başlangıcı yeri olarak Yunan medeniyetini vermekteydi. Bu
tarih görüşünde Türkler, Orta Asya’daki göçebe aşiretler olarak an-
latılıyordu. Özellikle on dokuzuncu yüzyıldan itibaren bu tez ırkçı
antropolojik yaklaşımlarla bir ırk aidiyetine (Sarı ırk, beyaz ırk vb.)
oturtulmaya çalışılmıştı. Bir Fransız okulunda öğrenci olan Afet
İnan, Fransızca tarih kitaplarında Türklerin uygarlık yapıtlarına yer
vermediğini ve Türklerden “ikinc dereceden sarı ırktan, istilacı bar-
bar kavim” olarak söz edildiğini Atatürk’e anlatır.

1930 yılında Afet İnan, Tefvik Bıyıklıoğlu, Samih Rifat, Yusuf Akçura, Reşit Galip, Hasan Cemil Çambel, Sadri Maksudi Arsal, Şemsettin Günaltay, Vasıf Çınar ve Yusuf Ziya Özer “batılı yazarlar tarafından yazılmamış” Türk tarihini araştırmak için çalışmalara başladılar. 1930 yılında Türk Tarihinin Ana Hatları adlı 606 sayfalık eseri hazırladılar. 606 sayfalık bu çalışma sadece bir ön derlemeydi. Sadece 100 adet bastırılarak ülke çapında bilim adamlarına dağıtılarak incelettirildi. İlk derleme kitabı ilim adamlarınca incelendi, tartışıldı ve değerlendirmeler ve düzeltmeler yapıldı. Türk Tarih Heyeti(Türk Tarih Kurumu) da bu çalışmaları yürütmek üzere 15 Nisan 1931 tarihinde kuruldu. Atatürk, bu heyete, Türk tarihini belgelere dayanarak yazmalarını, gerçeklerin dışına çıkmamalarını, Türklüğü acuna duyurmalarını söyledikten sonra “Tarih yazmak, tarih yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa değişmeyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.” demiştir. 1931 yılında 87 sayfalık ikinci kitap Türk Tarihinin Ana Çizgileri-Giriş Bölümü hazırlandı. 4 ciltlik bu çalışma bu sefer 30,000 adet bastırıldı. 4 ciltlik eser 1931-1941 döneminde liselerde tarih derslerinde okutuldu.

26 Eylül 1932’de Ankara’da Türk tarih profesörleri ve öğretmenlerinin katılımıyla ilk kez Türk Tarih Kongresi toplandı ve Türk Tarih Tezi bu kongrede bilimsel bakımdan tartışıldı. Kültür alanımızda yeni bir tarih görüşü olan bu tez şöyledir: “Türk milletinin tarihi şimdiye kadar sanıldığı gibi yalnız Osmanlı tarihinden ibaret değildir. Türk’ün tarihi çok daha eskidir ve temasta bulunduğu milletlerin medeniyetleri üzerine tesir etmiştir.” Bu tez ile Türk tarihi, Etiler, Sümerlerden başlatılmakta ve en eski uygarlıkların Türklerden çıktığı ispat edilmektedir. Mustafa Kemal Atatürk yaşadığı süre boyunca araştırmalara devam edilmesini sağlamıştır. Fakat onun ölümüyle derin tarih araştırmaları yavaşlamış ve bazı hipotezler ispatlanamamıştır.

Türk Tarih Tezi'nin savunduğu tezleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Türkler, brakisefal ve beyaz ırktandır. Beyaz ırkın anayurdu Orta Asya'dır
- Medeniyetin beşiği Türklerin anayurdu olan Orta Asya'dır.
- Anayurtları olan Orta Asya'dan değişik sebeplerle göç eden Türkler böylece dünyaya medeniyeti yaymışlardır.
- Anadolu'nun ilk yerli halkları da Türklerdir, dolayısıyla buranın ilk sahipleri Türklerdir.
- Türklerin İslâm Medeniyetine katkıları araştırılmalıdır.
- Osmanlı Devleti'nin kuruluşu ile ilgili iddialar araştırılmalı, gerçek ortaya çıkarılmalıdır.

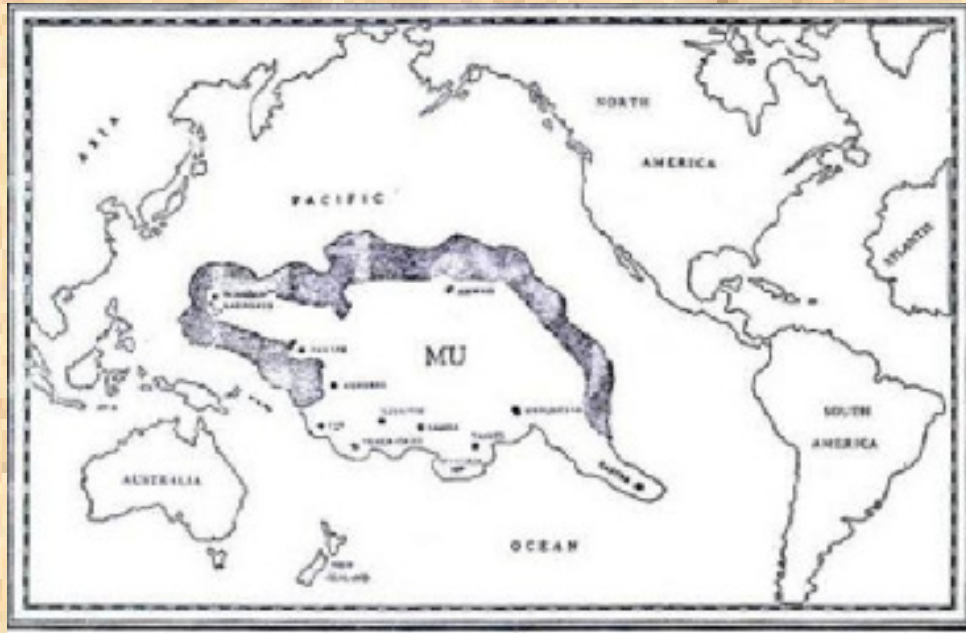
“Mu Kıtası” teorisi nedir? Atatürk'ün “Mu Kıtası” ile ilgili çalışmaları nasıl başladı?

Türk Tarih Tezi günümüzde ortaya atılan birçok iddianın da alevlenmesine sebep olmuştur. Bunlardan biri de “Mu Kıtası” kıtasının varlığının iddia edilmesidir.

1932'de, emekli general Tahsin Mayatepek, Atatürk'ü ziyaret etti. Tahsin Bey Maya dili ile Türk dili arasındaki benzerlikleri anlatmaya başladı ve bir 'Mu Kıtası' araştırmacısı olarak tanınan İngiliz Albay James Chruchward'ın kendisine söz ettiği, Hindistan'da bulduğu tabletleri anlattı. Chruchward, ertesi gün apar topar Ankara'ya davet edildi.

Chruchward, 2 hafta sonra Ankara'ya gelerek Çankaya'da, Atatürk ve Tahsin Bey ile akşam yemeği yedi. Chruchward; bu tabletleri nereden bulunduğunu, yaklaşık 50 senesini bu araştırmaya adanmış olduğunu, tabletlerdeki dilin Antik Mayalara dayandığını, M.Ö. 200.000 ila 70.000 yılları arasında Pasifik'te bulunan Avustralya'dan biraz daha büyük **'Mu'** adında bir kıtadan söz edildiğini ve kıtada yaşayanların yüksek bir medeniyete ulaştıktan sonra bir sel veya deprem neticesinde battığını düşünöldüğünü Atatürk'e iletöi. Bu görüşmenin ardından Atatürk, 60 kişilik bir heyet kurdurarak **Mu Kıtası** hakkındaki kitapların tercümesi emrini verdi.

Atatürk'ün yaveri Salih Bozok, konuyu hatıralarında şöyle anlatıyor:

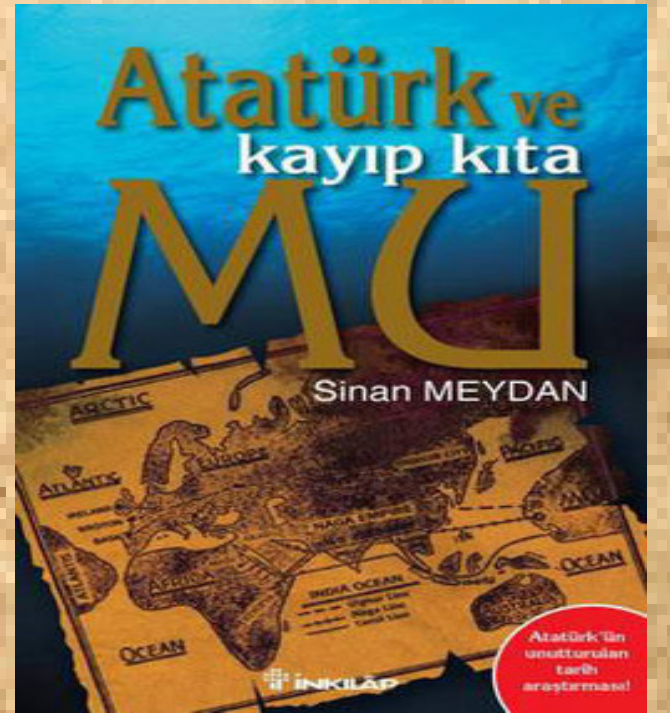
"Gazi, kitapların tercümesi yapılırken çok heyecanlıydı! Günaşırı; 'Tercümeleler bitmedi mi? , Heyet niçin bu kadar yavaş çalışıyor?' diye hayıflanıyor-
du. Nihayet tercümeler bitti. Kitap basılmadı, daktilo edilerek Atatürk'e
sunuldu. Gazi metinleri tekrar tekrar büyük bir dikkatle okudu, yaratılışı
anlatan bölümle özel olarak ilgilenmişti. 'Mu Kıtası'nın insanlığın anavatanı
olduğunu, nüfusun 64 milyona çıktığını' yazan kısmın altını çizmişti. Mu'da
geçen Tanrı kavramıyla da yakından ilgilenmiş, yaratıcının insan aklıyla an-
laşılamayacağını üzerinde durmuştu. Mu dili kökenli özel isim ve sıfatları
öz Türkçe ile karşılaştırarak notlar alıyordu."

Daha sonra Atatürk, Tahsin Bey'i Meksika'ya elçi olarak atamış, ayrıca TBMM bütçe kayıtlarından da anlaşıldığı üzere kendisine yüklü bir miktarda araştırma bütçesi tahsis etmişti. Her ne kadar 'Büyükelçi' olarak gözükse de, Tahsin Bey'in asıl görevi Maya dilinin öz Türkçe'yle olan benzerliğini ve Maya tabletlerini araştırmaktı. Meksika'ya gitmesinden bir müddet sonra, Etnografya Müzesi'nden kimi görevlileri yanına gönderdiler. Ekibin araştırma sonucu, 3 ciltlik bir kitap haline getirilerek Atatürk'e sunuldu. Kitaplarda: Maya, Aztek ve İnka uygarlıklarının kullandığı eşyaların, Türklerin kullandığı eşyalara ne denli çok benzediği, hatta davul ve kalkanlarında kullandıkları ay ve yıldızın Türk Bayrağındaki ay ve yıldızdan hiçbir farkı bulunmadığı açıkça kanıtlanıyordu.

Ayrıca, yüksek bir para karşılığında, William Niven tarafından bulunan tabletlerden bir tanesi satın alınarak Atatürk'e gönderildi. Söz konusu tablet, günümüzde hala Atatürk'ün saklı mektupları ile birlikte muhafaza edilmektedir. Atatürk'e ulaştırılan cilt halindeki araştırma neticeleri ise, 70'li yıllara dek Türk Dil Kurumu'nda bulunuyordu. Şu anda ise Anıtkabir kütüphanesinde iki cilt olarak 1301 ve 1302 numarasıyla halen ziyarete açıktır. 3. cilt ise kaybolmuştur. Dahası, Chruchward'ın kitaplarından yapılan çeviriler de 4 cilt olarak aynı yerde muhafaza edilmektedir. Tahsin Bey'in, Atatürk'e gönderdiği 700'den fazla fotoğraf da Anıtkabir fotoğraf arşivinde yer almaktadır. Fotoğraflarda; tapınak ayinlerini yöneten kişilerin kürsülerinde, dünyada yalnızca Türk Mitolojisinde görülen 'Bozkurt' figürünün birebir aynısının kullanılması, Atatürk'ün üstünde durduğu bir başka konu olmuştur. Sonuç olarak Atatürk, akademik ve bilimsel ispatlarla desteklenen bir tez sunmuş fakat bunu kitaplaştırmaya maalesef ömrü yetmemiştir. Teze göre şu sorulara net yanıtlar veriliyordu:

“Türkler, Orta Asya’dan gelmişlerdi ama Orta Asya’ya nereden ve nasıl gelmişlerdi?”, “Türklerin, Amerika kıtasının yerlileri olan Maya, Aztek ve İnka uygarlıkları ile olan benzerlikleri nasıl açıklanabilirdi?”, “Dünya tarihi nerede başlamıştı?”, “Orhun Yazıtları ve Maya tabletlerindeki benzerlikler nereden geliyordu?”

Günümüz bilim insanlarının bir kısmına göre Mu Kıtasının var olması imkansız olarak görülmektedir. Hala bu iddiaya inan ve doğruluğunun ispatı için uğraşan kişiler bulunmaktadır. Fakat Tahsin Mayatepek’in Atatürk’e sunduğu notlarını sunduğu 14 raporun parçaları bazen sahaflar bazen ise kişilerden toplanarak bir araya getirilmiş ardından Anıtkabir’in arşivine konulmuştur. Bu bilgilere ulaşmak halk tarafından imkânsız olduğundan birçok araştırmacı ilerleme kaydedememektedir. Elde olan bilgilerin sadece çok az bir kısmı Sinan Meydan tarafından kitap haline getirilmiştir.

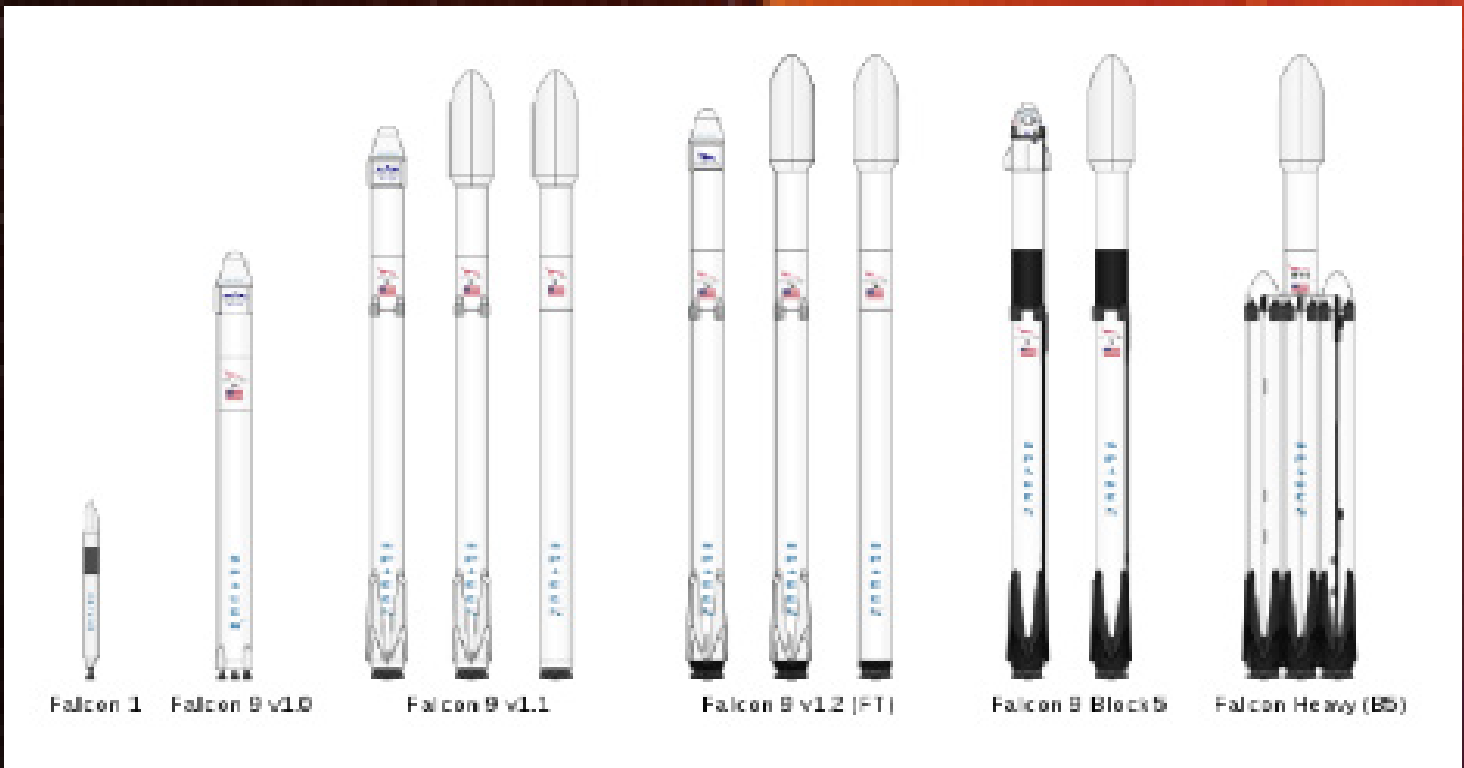

SpaceX

Ayşegül İZGİ

SpaceX'in CEO'su ve kurucusu olan Elon Musk'ın 2001'de uzay araştırmalarına ilgi çekmek için Mars'ta seracılık yapma fikrini öne sürmesiyle SpaceX'in kuruluş macerası başladı. Fikrini gerçekleştirmek için ilk durağı Dnepr kıtalararası balistik füzelerden (ICBM) almak için Rusya oldu. Rusya'da birkaç şirketle görüştü ancak başarılı olamadı hatta görüşmelerin birinde acemi olarak nitelendirildi. Amerika'ya geri döndükten 4 ay sonra bu sefer yanında CIA ve NASA'da çalışmış olan Mike Griffin'i de götürerek tekrar Rusya'ya gitti. Yapılan görüşmede bir roket için 8 milyon dolar teklif edilince fiyatı fazla bulan Musk kendi şirketini kurmaya karar verdi. 2002'de SpaceX'i kurdu ve bu şirkete 100 milyon dolar yatırım yaptı.

Musk'ın SpaceX'i kurmadaki asıl hedefi hem Mars'ı kolonileştirmek hem de uzay-havacılık sektöründeki maliyeti azaltmaktır. Elon Musk bu maliyeti azaltmak için birden fazla kez kullanılabilecek uzay araçları üreteceklerini açıkladı. Ve buna yönelik olarak Falcon 1, Falcon 9 ve Falcon Heavy'den oluşan Falcon roket ailesini ve Dragon, Starship gibi uzay araçlarını geliştirdiler.

FALCON 1 özel sermayeyle geliştirilip yörüngeye çıkabilen ilk sıvı yakıtlı roket olmakla birlikte Falcon roket ailesinin en küçük uzay aracıydı. 2006 yılında ilk fırlatma denemesi yakıt hattındaki sızıntıdan dolayı roketin patlamasıyla sonuçlandı. Bunu izleyen iki deneme daha başarısızdı ancak 2008'de yapılan 4. denemede başarı geldi ve Falcon 1 yörüngeye çıkabilen özel sermayeyle geliştirilmiş ilk roket oldu. 2006 ve 2009 yılları arasında gerçekleştirilen üçü başarısız ikisi başarılı 5 fırlatmadan sonra ise bu roket kullanım dışı bırakıldı. Yapılan denemelerden çıkarılan sonuçlar da Falcon 9'un geliştirilmesine katkı sağladı.

FALCON 9 SpaceX'in kendi sermayesiyle geliştirdiği Falcon 1'in aksine NASA'nın sağladığı maddi kaynakla geliştirildi. V1.0, v1.1, v1.2 ve Block 5 gibi değişik versiyonları da üretildi. Falcon 9 v1.0 roketi ilk kez 2010'da kullanıldı ve 2013'te devre dışı bırakılana kadar 5 kez fırlatıldı. Daha sonrasında ise SpaceX Falcon 9'un ilk versiyonunu geliştirerek ikinci versiyonunu kullanıma sundu. Falcon 9 v1.1 ise ilk kez 2013'te fırlatıldı ve günümüzde de hala aktif durumda kullanılmaktadır. Ayrıca Falcon 9 v1.2 ve Block 5 isimli iki versiyonu daha bulunuyor. 2015 yılındaki fırlatmada 11 tane uyduyu yörüngeye bıraktı ve dünyaya geri döndü. Bu onu yörüngeye çıktuktan sonra dünyaya geri dönebilen ilk roket yaptı. 2017'de ise yörüngeye ikinci defa çıktıktan sonra tekrar dünyaya iniş yapabilmesiyle ikinci bir ilke imzasını attı.

FALCON HEAVY dünyanın en güçlü roketi ve Falcon roket ailesinin en ağır olarak ilk kez 2018'de fırlatıldı. Bu fırlatmada yörüngeye çıktı ve şimdiye kadar yapılan üç fırlatmanın üçü de başarıyla sonuçlandı. Peki nedir bu roketi dünyanın en güçlüsü yapan? Şüphesiz bunun sebebi büyük miktarda yükü yörüngeye çıkarabilmesi ve Ay'a ya da Mars'a kadar olan görevlerde kullanılabilecek olmasıdır.

DRAGON NASA ile Uluslararası Uzay İstasyonu'na (ISS) kargo taşımak için yapılan anlaşma dahilinde geliştirildi. 2010'daki test uçuşunu yaparak yörüngeye çıktıktan sonra dünyaya geri geldi. 2012 yılında ise Uluslararası Uzay İstasyonu'na kargo taşıdı ve UUI'ye giden ilk ticari uzay aracı oldu. Bu uzay aracının insan da taşıyabilen modeli olan Crew Dragon ise Mayıs 2020'de Falcon 9 roketiyle fırlatıldı ve iki astronotu Uluslararası Uzay İstasyonu'na götürdü. Bu fırlatma görevi 1982'den bu yana Amerika'dan başlatılan ilk iki kişilik uzay görevi oldu.

STARSHIP'in 9 Aralık 2020'de yapılan test uçuşu sırasında prototipi patladı. Sonraki test uçuşunun ise Ocak 2021'de olması planlanıyor. Şu an hala geliştirilme aşamasında ancak SpaceX Starship tamamlandıktan sonra dünyanın en güçlü uzay aracı olacağını iddia ediyor.

Bağırsaklar ve Psikoloji

İkra Akşahin

Sence psikolojiyi etkileyen faktörler nelerdir? Bu soruya çoğumuzun cevabı; yaşadığımız olaylar, dinlediğimiz müzikler, gördüğümüz insanlar gibi şeyler olacaktır. Atladığımız bir şey var:bağırsaklarımız.

Bağırsakların psikolojiye etkilerini anlatmaya başlamadan önce bağırsak hakkında bazı bilgiler vermemiz daha doğru olacaktır. Bağırsak günlük yaşantımıza genel olarak “utanç verici ve gülünç” anılarımıza konu olan bir organımızdır. Ancak bağırsakların tek görevi “flatulus olayının”(yellenme) gerçekleşmesi veya dışkı çıkarımı değildir. Bağırsaklar hem vücudumuzda trilyonlarca mikroorganizmayı barındırır hem de kendi kapasitesinin çok altında çalışarak vücutta elzem olayların işleyişinde görev alır.

Peki bu mikroorganizmalar kimdir ve ne yaparlar?

Bağırsak mikrobiyotası olarak da adlandırılan bakteriler, arkeler ve mantarlardan oluşan bir canlı topluluğudur. Ve çevreye maruz kalan tüm canlılarda yaşarlar. Yapılan araştırmalar, bağırsak mikrobiyotasının vücudumuzda pasif yolcular olmaktan ziyade, bağışıklık sistemimiz, metabolizma ve hatta çeşitli organların gelişimi için hayati önemi olduğunu göstermektedir. Burada bağırsak mikrobiyotasının psikolojiyle ilgili olan kısmını ele alacağız.

Mikrobiyotanın psikolojiye etkisi doğumdan başlar çünkü mikrobiyotamızın büyük bir kısmını doğum anında kazanırız ve doğum şeklinin buna etkisi büyüktür. Normal doğum koşullarında bebeğin vajinal flora ile teması onun mikroplar ile içli dışlı olduğu

ilk zamandır. Bu zaman oldukça kritik bir rol oynamaktadır; çünkü bebeğe temasta bulunan ilk mikrobiyal elemanlar kolonizasyon için yerleşmeye başlayacaklardır ve bu da, bebeğin mikrobiyotasının ilk elemanlarını oluşturacaktır. Sezaryen doğumda ise bebek annesinin vajinal mikrobiyomu yerine muhtemelen doğuma yardım eden personellerdeki mikroplarla etkileşime girecektir ve annedeki önemli mikrobiyal elemanlardan belki de mahrum kalmış olacaktır. Bu yüzden sezaryenle doğan çocuklarda obezite, huzursuz bağırsak sendromu, otizm spektrum bozukluğu ve otoimmün hastalıkların görülme sıklığı oldukça fazladır. Günümüzde bazı doktorlar annelere normal doğumu tavsiye etmektedir.

Doğum kadar beslenmenin de mikrobiyotaya etkisi büyüktür. Vücuda alınan her besin bizlerle beraber yaşayan canlılarca da tüketilmektedir. Bu da demek oluyor ki kişinin yediği her şey mikrobiyotayı da doğrudan etkilemektedir. Bu yüzden vücuda alınan besinler iyi bir şekilde kombine edilmelidir. Bu canlılar da tıpkı bizim gibi bunları yediklerinde bazı atıklar oluştururlar ve bu da diğer mikrobiyal canlıları etkiler. Ayrıca vagus sinir yolu ile beyne de iletilirler, bu maddelerin bazıları nöroaktif olmakla beraber beyin fonksiyonlarını etkilerler. Vagus sinir yolu beyinde limbik sistem, prefrontal korteks, amigdala, hipokampus, insula ve anterior singulat kortekse ulaşır. Bu bölümler daha çok duyguları ve hafızayı kontrol ettiğinden psikolojiyle ilişki açıktır.

Mikrobiyotalar aynı zamanda bağırsaklardaki bağışıklık hücrelerini ve enterik sinir sistemini (sindirim sistemini düzenler) kontrol eden bağırsak bariyerine de etki edebilirler. Bağırsak bariyer bütünlüğü, mikrobiyota bileşiminin değişmesiyle oluşan anksiyete, otizm spektrum bozukluğu ve depresyon gibi bazı nöropsikiyatrik durumlarda bozulabilir. Bu da psikolojimizi olumsuz yönde etkileyen faktörlerdendir.

Eğer şu ana kadar verdiğim örnekler hala aklındaki soruları cevaplamadıysa bir deneyden bahsetmek istiyorum.

Yüzen Fare Deneyi

Motivasyon ve depresyona dair etkileyici sonuçlar veren bu deneyimizde; fareler minik bir havuza oturtulur, ayakları yere değmediği için çırpınmaya başlar ve karaya ulaşmaya çalışır. Depresif özelliklere sahip olan fareler, uzun süre yüzmezler. Ara sıra isteksizce çabalarlar. Beyinlerinde motive edici sinyallerden çok kısıtlayıcı sinyaller vardır ve stres de ön plandadır. Bu farelerin üzerinde antidepresan denenir ve farelerin uzun süre yüzdüğü gözlemlenir. Bunun sonucunda antidepresanlar farelerde de işe yaramaktadır. İrlandalı bilim insanı John Cryan'ın oluşturduğu bir ekip yüzen fare deneyini bir üst seviyeye taşımıştır. Ekiptekiler farelere antidepresan vermek yerine bağırsaklarını Lactobacillus rhamnosus JB-1 bakterisi ile temizlemişlerdir. Bağırsakları temizlenmiş olan fareler gerçekten de daha umutlu ve uzun süre yüzmeye başlamışlardır ve kanlarındaki stres hormonlarında da kayda değer bir azalma gözlemlenmiştir. Ayrıca; hafıza ve öğrenmeye yönelik olan testlerde daha iyi ilerleme kaydetmişlerdir. Daha sonra vagus sinirlerinin alınması bu fareleri başlangıçtaki noktaya geri dönmeye sürüklemiştir. Yediğin her şeyin bu kadar etkili olduğunu öğrendikten sonra... o elindeki çikolatayı yavaşça yere bırak!

Nobel

İlke Serter
Gediz Türkeli

Dünyanın en prestijli ödül töreni olarak anılan Nobel Ödüllerinin bu yılki kazananları 7 Ekim tarihinde açıklandı ancak her yıl 10 aralıkta Stockholm'de düzenlenen ödül töreni bu yıl Covid-19 salgını önlemleri kapsamında gerçekleştirilmeyecek. Tören daha önce 1. ve 2. Dünya Savaşları sırasında ve Sovyetler Birliği'nin Macaristan'ı işgalini protesto etmek amacıyla 1956 yılında da iptal edilmişti. Kazananlara ve ne yaparak bu ödüle layık görüldüklerine geçmeden önce Nobel Ödüllerinin kısa tarihi ve kazananı belirleme sisteminden bahsedelim.

Nobel Ödülleri adını araştırmacı ve mucit olan Alfred Nobel'den almaktadır.

Küçük yaşlarda edebiyata ve sosyal bilimlere ilgi duyan Alfred Nobel, babasının dayatması sonucu matematik ve fen bilimleri alanında eğitim almıştır. Almış olduğu bu eğitim sürecinde patlayıcılarla ilgilenen kimya öğretmeni sayesinde zaman içinde kimyaya olan ilgisi artmış ve kimya alanına yönelmiştir. 31 yaşına geldiğinde kardeşi ve yanına almış olduğu bilim insanlarıyla birlikte Stockholm'de bir laboratuvarında patlayıcılar üzerine çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bu çalışmalar esnasında kardeşi Emile Nobel ve 4 kişi daha yaşanan bir patlama sonucu hayatını kaybetmiştir. Alfred Nobel ise bu olay karşısında "Patlayıcı bir madde insan hayatına mal olmadan ortaya çıkamaz." sözleriyle dikkat çekmiştir. 33 yaşına geldiğinde nitrogliserin türevlerini kullanarak dinamiti icat etmiştir. Dinamiti icat ettikten sonra dönemin savaşlarında taraf ülkelere dinamit satışına başlamıştır. Bu satışlarla çok para kazanan Alfred Nobel elde ettiği bu büyük gelirle kardeşlerine petrol rafinerisi açmış ve ünlü silah şirketi BOFORS'u satın almıştır.

BOFORS'un ve sonrasında başka silah şirketlerinin de sahibi olması insanların Alfred Nobel'e karşı olan tutumunun değişmesine sebep olmuştur. Zamanla halk onun savaş yanlısı biri olduğunu düşünmeye başlamıştır. Hatta kardeşi Ludvig öldüğünde bir Fransız gazetesi, Alfred Nobel'in öldüğünü sanarak "Le marchand de la mort es mort" (Ölüm taciri öldü!) manşetini yazmıştır.

Alfred Nobel bu kötü ününü tersine çevirmek için, ölümünden kısa bir süre önce, Nobel Vakfı'nı kurmuş ve bu vakfı barışa adamıştır. Bir yandan ülkelere silah satmaya devam eden Alfred Nobel'in bir yandan da barışa katkı sağlamak için böyle bir adım atmış olması onun "paradoksların adamı" olarak nitelendirilmesine sebep olmuştur.

Vasiyetinde mirasının kardeşlerine ayrılan paydan sonra kalan kısmını Nobel Vakfı'na bırakmış ve bu mirasın her sene alanında başarı göstermiş kişilere verilmesini istemiştir. Bunun üzerine Nobel Ödülleri ilk kez Alfred Nobel'in ölümünden 5 yıl sonra -işleyen hukuki süreç sebebiyle- 1901 yılında verilmiştir.

1969 yılına kadar fizik, kimya, tıp-fizyoloji, edebiyat ve barış alanlarında Nobel Ödülü verilmiştir. Nobel Vakfı'nın referansı üzerine Alfred Nobel'i anmak amacıyla, aynı zamanda İsveç merkez bankası Sveriges Riksbank'ın kuruluşunun 300. yıl dönümü olan, 1968 yılında ödül verilen alanlar arasına ekonomi de eklenmiştir.

İlk Nobel Ödülleri'nin verildiği tarihten günümüze kadar, kazananların belirlenmesinde aynı prosedür izlenmiştir ve küçük düzenlemeler haricinde hiçbir büyük değişikliğe gidilmemiştir. Ödüllere aday gösterilme ve kazananı belirleme süreci her alanda farklı ilerlemektedir.

Fizik, kimya ve ekonomi ödülleri kazananlarını İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi'nin seçtiği alanında yetkin isimlerden oluşan beş üyeli komiteler belirler. Fizyoloji/tıp ödülü adaylarını

İsveç Karolinska Enstitüsü tarafından seçilen beş üyeli komite önerir. Önerilen adaylıkların kesinleşmesi ise aynı enstitünün 50 üyeli Nobel Kurulu tarafından sağlanır.

Edebiyat ödülünden Norveç Nobel Komitesi sorumludur. Barış ödülünden ise Norveç Parlamentosu tarafından İsveç Akademisinden seçilen beş kişilik bir komite sorumlu. Akademisinin saygın isimleri, eski ödül sahipleri ve komite üyeleri her alanda aday gösterme hakkına sahiptir.

Nobel Vakfı ödül verdiği kişilerin "kazanan" olarak nitelendirilmesini doğru bulmayıp bilim ve sanatta bir veya birkaç kazanan olmadığını, bilime ve sanata yapılan küçük bir katkının bile çok önemli olduğunu söyler. Buna rağmen ödülleri almaya hak kazanan kişilere bir madalya, bir diploma ve 10 milyon İsveç Kronu (Bu miktar her yıl değişmektedir. 10 milyon İsveç Kronu 2020 yılı temel alınarak söylenmiştir.) armağan edilir.

Nobel Ödülleri'nin kısa tarihini ve işleyişini inceledikten sonra bu senenin kazananlarına dönecek olursak;

2020'de tıp/fizyoloji alanındaki ödülün sahipleri ABD'li medikal araştırmacı Harvey J. Alter, İngiliz bilim insanı Michael Houghton ve ABD'li virolog Charles M. Rice oldu. Alter, Houghton ve Rice bir karaciğer hastalığı olan kronik Hepatit-c ile ilgili yaptıkları çalışmalar

dolayısıyla bu ödüle layık görüldüler. Karaciğer kanseri ve sirozun başlıca sebeplerinden olduğu bilinen ve diğer hepatit virüslerinin aksine hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz bu virüsün tespitini oldukça kolaylaştıran hassas kan testi ortaya koyan üçlü, ileride bu virüsün etkisini azaltacak olan ilaçların üretilmesi için de çok büyük bir adım atmış oldu.

Kimya alanındaki Nobel Ödülü'nün sahipleri Fransız Profesör Emmanuelle Charpentier ve Amerikalı biyokimyager Jennifer A. Doudna oldu. Böylece kimya alanında ilk kez iki kadın bilim insanı ödülü paylaşmış oldu. 2011 yılında Charpentier tarafından bir Streptococcus pyogenes bakterisi üzerinde keşfedilen tracrRNA molekülü bakterilerde DNA'yı kesebilen biyolojik bir katalizördür. Charpentier ve Doudna bu RNA molekülünden esinlenerek CRISPR / Cas9 adını verdikleri bir genetik makas tasarladılar ve canlı dokuların DNA'sını düzenleme alanında büyük bir gelişme sağladılar. Bu genetik makasın gelecekte birçok kalıtsal hastalığın tedavisinde kullanılabileceği öngörülmüyor.

Nobel Fizik Ödülü'nün yarısı kara deliklerin oluşumunun genel görelilik teorisinin öngörüsü olduğuyla ilgili devrim yaratan keşfinden ötürü İngiliz fizikçi Roger Penrose'a verildi, diğer yarısı ise Samanyolu Galaksisi'nin merkezindeki dev kara deliğin keşfine yönelik çalışmalarından ötürü Alman astrofizikçi Reinhard Genzel ve ABD'li gökbilimci Andrea Ghez'e paylaştırıldı. Penrose, Einstein'ın temel görelilik teorisini kara deliklerle ilişkilendirerek kanıtlamış oldu. Genzel ve Ghez ise yaptıkları araştırmalar ve analizler sonucunda belli bir bölgedeki yıldızların görünmez ve çok ağır bir kütle çekim kuvveti etkisi altında olduğunu fark etti. Daha sonra Güneş Sistemi'nden daha küçük bir alanda Güneş'in 4 milyon katı kadarlık bir çekim alanı oluşturan bu kütlenin bir süper-dev kara delik olduğunu kanıtlamayı başardılar.

Nobel Ekonomi Ödülünü ise ABD'li ekonomistler Paul R. Milgrom ve Robert B. Wilson kazandı. Her ikisi de Stanford Üniversitesinin tanınmış profesörlerindendir. İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi Genel Sekreteri Goran Hansson'ın yaptığı konuşmada 72 yaşındaki Milgrom ve 83 yaşındaki Wilson'ın "açık artırma teorisindeki ilerlemeler ve yeni açık artırma formatlarının keşfinden" dolayı bu ödüle layık görüldüğü bildirildi.

İsveç Akademisi, 2020 Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazananın 77 yaşındaki şair Louise Glück olduğunu duyurdu. Nobel Edebiyat Ödülü en son 2011 yılında bir şaire, İsveçli Tomas Tranströmer'e, verilmişti. Ayrıca Glück 1993 yılında ödülü alan Tony Morrison'dan beri ödüle layık görülen ilk ABD'li edebiyatçı oldu. İsveç Akademisi Louise Glück'e verilen ödülün gerekçesi olarak onun "sade ve süssüz güzelliği ile bireysel var oluşu evrensel kılan kusursuz şiirsel sesi"ni gösterdi.

Nobel ödülleri, özellikle barış ödülü için konuşacak olursak, yalnızca kişi veya kişilere değil, barışa katkı sağlamış kurumlar ve projeler gibi birçok kişinin görev aldığı topluluklara da verilmektedir. Bu doğrultuda 2020 yılında Nobel Barış Ödülü'nü bir kişi(veya kişiler) değil. uluslararası bir program kazandı: Dünya Gıda Programı. Bir BM programı olan Dünya Gıda Programı dünyanın farklı yerlerinde açlıkla verdiği mücadeleden ve bu yolla dünya barışına sağladığı katkıdan dolayı bu ödülün sahibi oldu. Programın 2019'da yaptığı çalışmalarla 10 milyon insana yardımda bulunduğu belirtildi. Nobel Ödülleri resmi hesabının Twitter üzerinden yaptığı paylaşımda ise "açlığın bir savaş ve çatışma silahı olarak kullanılmasını önleme çabalarında itici güç olarak hareket ettiğinden dolayı" ifadesine yer verildi.

Nobel Vakfı Başkanı Lars Heikensten bu yıl ödül töreni Covid-19 salgını dolayısıyla düzenlenemediğinden, ödüllerin ödül sahiplerine "yeni bir şekilde" takdim edileceğini duyurdu. Ödüle layık görülen kişilerin ödülleri kendi ülkelerindeki elçiliklerden alması gibi ihtimallerin üzerinde yoğunlaşıldığını belirtti. Ayrıca "Bu, herkesin bazı tavizlerde bulunması ve tamamen yeni olan şartlara adapte olması gereken özel bir yıl." açıklamasında bulundu. Dileriz ki bu süreç bir an önce sona erer ve önümüzdeki yıllarda benzer bir önleme tekrardan ihtiyaç duyulmaz.

NOSTOS

There was an apple tree in the yard—
this would have been
forty years ago—behind,
only meadow. Drifts
of crocus in the damp grass.
I stood at that window:
late April. Spring
flowers in the neighbor's yard.
How many times, really, did the tree
flower on my birthday,
the exact day, not
before, not after? Substitution
of the immutable
for the shifting, the evolving.
Substitution of the image
for relentless earth. What
do I know of this place,
the role of the tree for decades
taken by a bonsai, voices
rising from the tennis courts—
Fields. Smell of the tall grass, new cut.
As one expects of a lyric poet.
We look at the world once, in childhood.
The rest is memory.

Louise Glück

YUVAYA DÖNÜŞ

Bahçede bir elma ağacı vardı –
Bu kırk yıl evvel olmalı – ardında
alabildiğine çayırlar. Çiğdemler
ıslak çimlerde sürüklenen.
O pencerede duruyordum:
Nisan sonuydu. Bahar
çiçekleri komşunun bahçesinde.
Kaç kez çiçek açtı o ağaç,
tam o gün ama, doğum günümde,
daha önce ya da daha sonra değil?
Değişkenin, evrilenin
sabitle ikamesi
Amansız yeryüzünün
imgeyle ikamesi. Ne biliyorum
bu yere dair
ağaç rolünü onyıllardır
bir bonsai oynuyor, sesler
yükseliyor tenis kortlarından --
Tarlalar. Uzun çimenlerin kokusu, taze
biçilmiş.
Lirik bir şairden bekleneceği gibi.
Dünyaya bir kez çocukken bakarız.
Gerisi hatıradır.

Çeviren: Nuray Önoğlu

(2020 Nobel Edebiyat Ödülü Sahibi Louise Glück'ün bir şiiri)

BİR EKOLOJİK FACİA: ARAL GÖLÜ

Havin Eylül ALTUNBOĞA

Aral Gölü kuzeyindeki Kazakistan ve güneyindeki Özbekistan'ın arasında, Orta Asya'da yer alan 68.000 km² alana sahip (Marmara Denizinin 7 katı büyüklüğünde) dünyanın en büyük 4. gölüdür. En azından öyleydi. İnsanın doğayı kontrol etme gücü ve eğilimi zamanla doğa üzerinde bir sömürüye dönüştü ve bu süreç içinde insanın acımasızca Aral Gölünü kurutup çöle döndürmesi sadece 40 yıl aldı. Peki nasıl mı?

Aral Gölü 50 yıl öncesine kadar Orta Asya'nın bağına karabasan gibi çöken Karakum ve Kızılıkum çöllerini yararak bölgeye hayat veren Siri Derya ve Amu Derya nehirlerinin on binlerce yılda ilmek ilmek örerek meydana getirdiği gölün adıdır. Aral'a hayat veren Siri Derya ve Amu Derya nehirlerinin taşıdığı bol oksijenli, alüvyonlu ve yüksek debili sular nedeniyle gölde canlılık ve eko zenginlik ortalama bir göle oranla 6 kat daha fazladır. Bu durum göldeki balık ve diğer canlıların türünü ve sayısını daha da artırmaktadır. Sahip olduğu bu zenginlik nedeniyle Aral Gölü ve çevresi tarih boyunca uğruna savaşlar verilen topraklardan olmuştur. İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyetlerde yaşanan kıtlık dahi gölden avlanan balıklar sayesinde aşılmıştır. Sovyet yönetimi gölün öneminin farkında olmadığı için çok büyük bir nankörlükle gölün hayat damarları olan Siri Derya ile Amu

Derya nehirlerini 1960'larda kesmiş ve felaket sürecini başlatmıştır. Süreç şöyle gelişir; 1960'lara gelindiğinde pamuk üretimi kısıtlı olan Sovyetler bu son derece önemli sanayi hammaddesinin eksikliğinden dolayı Batı karşısında tutunmakta zorluk çeker. Stalin'in aldığı 1956 tarihli bir kararla bu sorunun üstesinden geldiği düşünülür. Bu karara göre Siri Derya ve Amu Derya nehirleri üzerinde 20'ye yakın sulama barajı inşa edilecek ve bölgenin su sorunu çözülerek pamuk hasadı hız kazanacaktır. Stalin'in bu projesi 1960'larda çok büyük sevinç ve övgüyle karşılanır. Düşünüldüğü gibi de olur aslında, Özbekistan sadece 10 yıl içinde en çok pamuk üreten 3 ülkeden biri olur. Üretilen pamuk hem Sovyet sanayisine can verir, hem de ihraç edilerek ülkeye gelir sağlar. Bütün bunlar yaşanırken kurumaya başlayan Aral kimsenin aklına gelmez. Zira

bu derece büyük bir su kütlesinin birkaç sulama kanalı yüzünden zarar görebileceği kimsenin aklına dahi gelmez. Lakin gölün bu ekolojik sabotaja tepkisi gecikmez ve 1970'lerden itibaren her geçen gün çekilmeye başlar. Zaman geçtikçe Sovyetlerin pamuk hasadı artarken Aral Gölünün sınırları daralır. 1960'da 75.000 km² olan göl sadece 20 yıl içinde yarı oranında küçülmüştür. Bu süre içerisinde gölün tuzlu suyla kaplı Güney bölümü kuruduğu için balık çeşitliliği de yarı oranında azalır. 2000 yılına gelindiğinde ise gölün sınırları 1/40 oranında küçülmüş ve ekosistemdeki canlılık tamamen yok olmuştur. Çünkü kuruyan suların geride bıraktığı mineral ve tuzlar havzadaki tuzluluk oranını Kızıldeniz'in 3 katına çıkarmıştır. Bu nedenle balık türleri yok olurken, göl yüzeyinde oluşan "Aral Çölü" zararlı kimyasallar ve toksik maddelerle kaplanır. Çöl rüzgârları ile havaya karışan bu maddeler bölgede kanser vakalarında ve kalıtsal hastalıklarda patlamaya yol açar. Bir zamanlar çokça popüler olan göl çevresi bugün müthiş bir hızla göç vermektedir. Aslında Aralı kurtarma çalışmaları yapılmadı denemez. 1987 yılında Aral Gölü Kuzey Aral ve Güney Aral olmak üzere ikiye bölündü. 1995 yılında inşa edilen bir barajla iki bölümün ayrı kalması sağlandı. Seyhun Nehri üzerinde bir takım çalışmalar yürütülerek, Kuzey Aral'a su akışında bir sorun yaşanmasının önüne geçilmeye çalışıldı. Çalışmalar başarıya ulaşmıştı, Kuzey Aral'ın sularında yükselme meydana gelmişti, fakat Güney Aral Gölü kaybolmuştu. Ancak böylesine büyük bir felaket çok çabuk düzeleceğe benzemiyor. Uydu görüntülerinin gösterdiğine göre Aral Gölü modern tarih boyunca ilk kez tamamen kurudu. Konuyla ilgilenen bilim insanları, Aral Gölü'nün en az 600 yıl boyunca kuru kalacağına inandıklarını söylediler. Şu an Aral Gölü, bir zamanlar hayat verdiği Karakum ve Kızılkum çöllerinin hemen yanında, yeni adıyla 'Aral kum' çölü olarak uzanmakta ve maalesef çevresine zehir saçmakta.

Kadınsan Yoksun

Ayşegül YILDIZ

Siz bu yazıyı okuyup bitirinceye kadar geçecek sürede, dünyanın çeşitli yerlerinde 12 milyon kadın kocasından, abisinden, babasından, sevgilisinden şiddet görecektir. Bunlardan 1 milyonu, gördüğü şiddetin izlerini en az bir hafta bedeninde taşıyacak. 10 bini, o izlerden hayatı boyunca kurtulamayacak. Ve 120'si hayatını kaybedecek. Bu katillerin savunması ise “Beni mecbur bıraktı. Onur, gurur ve namus için yaşıyorum.” olacaktır. Türkiye’de kadın olmak demek: erkeğin kölesi olmak, okula gitmemek, ölmek istemiyorum diye bağırırken ölmek kendi kararlarını alabileceği halde bir başkasının kendisinin yerine karar almasına mecbur bırakılmak, bir birey olduğun halde yokmuşsun gibi davranılması demektir.

Türkiye’de kadınlar, Fransız ve İtalyan kadınlardan 16 yıl, Yunanlılardan 26 yıl önce, 1930’da Belediye seçimlerine katılma, 1934’de de milletvekili seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur. Buna rağmen Fransa parlamentosunun %39’u kadinken Türkiye parlamentosunun %14,4’ü kadındır.

Türkiye’de her üç gelinden birini çocuk gelinler yani 18 yaşının altında evlendirilenler oluşturur ve her beş kadından ikisi yaşamı boyunca en az bir kere şiddete maruz kalır.

Kadınların niteliği ve değeri hala anlaşılmamış ve kendilerine hakettikleri biçimde davranılmamıştır desem bence abartmış olmam. Kadına hiçbir zaman insan türünün öbür yarısı olarak bakılmamıştır. Benim burada anlatmak istediğimin kadınları güçlendirmekle yakından uzaktan ilgisi yoktur. Kadınlar zaten güçlüdür, dünyanın bu gücü algılama şeklini değiştirmekle ilgilidir.

Öğrenmemiz gereken ilk şey ise cinsiyeti yüzünden insana sorumluluk yüklememektir. Erkek cinsiyeti yüzünden ağlamaktan vazgeçmemeli eğer duygularını ağlayarak yaşamak istiyorsa bunu yapabilmelidir. Kadın yürüyüşe çıkmadan önce saate bakmak, ”Acaba saat geç mi oldu?” diye düşünmek zorunda bırakılmamalıdır. Bir insan karşısındaki insan olduğu için saygı duymalı, dövmemeli, öldürmemeli ve sevmelidir. Ve size şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki biz kadınların istediği şey korunmak değil, korunmaya ihtiyacımızın olmadığı bir gelecektir.

Efes Antik Kentindeki Bazı Heykellerin Anlamları

Birçoğumuz burnumuzun dibinde olan Efes Antik Kenti'ni ziyaret etmiştir. Efes... Ayakta kalan tüm güzellikleri ile bizi bekleyen antik Yunan kenti. Bu güzelliğin en bilinen simgesi ise günümüze kadar dayanmış olan Celsus Kütüphanesi. Dışarıdan 2 katlı gözükse ama aslında 3 katlı olan bu kütüphanenin hikayesi Romalı bir tüccara dayanıyor. Zamanında Roma'dan Efes'e göçen Tiberius Celsus Polemeanus'un ölümü üzerine oğlu Aquila, babasının mezarının üzerine bir kütüphane yaptırıyor. Kütüphanenin yapımına ne zaman başlandığı bilinmese de yapımının M.S. 135 yılında bittiğini biliyoruz. Kütüphanenin dış cephesine ise Celsus'un erdemlerini simgeleyen 4 ihtişamlı heykel yapılıyor. Bu heykellerin asılları günümüzde Viyana Müzesi'nde bulunmakta.

İlk heykel Sofia, bilgelik ve aklı simgeliyor. Helenistik felsefenin ana fikrini oluşturan Sofia, tanrıça düşüncesini benimseyen gruplar tarafından "bilgelik kutsal ruhu" olarak adlandırılmıştır. Gnostiklere göre ise Sofia, Tanrı'nın dişi ruhudur. Tanrı daha hiçbir şey yaratmadan önce Sofia'nın içinde vardır. Sofia, erkek egemenliğine dayalı batı kiliselerinde kabul görmeyip doğu kiliselerinde tutkuyla bağlanılan bir figür olmuştur. Hatta bir iddiaya göre Ayasofya(Hagia Sophia) ismi de doğu Hristiyanları tarafından konulmuştur. Sofia'nın karşımıza çıktığı bir başka alan da felsefe(philosophia) kelimesidir. Phila-sevgi ve Sophia-bilgelik kelimelerinden türeyen felsefe kelimesi bilgelik arayışı, bilgi severlik anlamlarına gelmektedir.

Tarih

İkinci heykel Arete, erdem ve karakteri simgeliyor. Her türden mükemmellik ve ahlaki erdem anlamlarına gelen Arete kelimesi aynı zamanda insanın kendi potansiyeline tam olarak ulaşmak için her türlü işlevin yerine getirilmesini ifade eder. Yunan mitolojisindeki Odysseia adlı Troya Savaşı sonrasında evine dönmeye çalışan Odysseus ve mürettebatının başından geçenleri anlatan bir kitapta adı geçen Arete, Odysseus'un son durağı Phaeci-
ons'un kraliçesi olarak karşımıza çıkar. Kitapta asil ve misafirperver olarak betimlenir. Bir başka hikayede ise zeki ve cömert bir kadın olarak tasvir edilir. Ayrıca Antik Yunan'da arete kelimesi önüne getirildiği kelimeyi mükemmelleştirmek için de kullanılmaktaydı.

Üçüncü heykel Ennoia, kader ve muhakemeyi simgeliyor. Düşünme, düşünceli olma, meşgul zihin anlamlarına gelen Ennoia kelimesi Gnostikler tarafından Tanrı'nın kendini bilme arzusuyla kendi yansımasına bakması ve kendisi hakkında oluşturduğu ilk düşünceyi karşılamak için kullanılmıştır. Fikir anlamına gelen "notion" kelimesi de aslında Ennoia'dan türemiştir.

Son heykel Episteme, ilim ve bilimi simgeliyor. Episteme gerçeğin daha iyi kavranmasını mümkün kılan derin bilgi ve gerçeğin temel ilkelerinin bütünü olarak tanımlanabilir. Sözlük anlamı ise haklı ve gerçek olan bilgidir. Antik Yunan filozoflarından Platon, bilgi sorununu değerlendirirken, iki tür bilgiden söz eder; birincisi Doksa, yani yanlış ya da yanılsamalı bilgi, ki bunlar sanılardır, kesin olmayan bilgilerdir ve ikincisi Episteme, yani doğru bilgi. Buna göre, doksa duyu organlarıyla algılanan dünya, episteme ise dünyanın akılla kavranılmasıdır. Bilginin incelenmesini ifade eden epistemoloji kelimesini muhtemelen duymuşsunuzdur. Bu kelime tam olarak “Episteme” den türetilmiştir. Episteme, Celsus Kütüphanesinde kadınsı bir figür olarak kişiselleştirilmiştir.

Mina Akın

HOCALARIN AYRILMASI

AFL'de yaprak dökümü devam ediyor. Dönem ortasında öğretmenlerimizden Vedat Aksoy'un ayrılmasının ardından bu sene başında da iki öğretmen daha aramızdan ayrıldı. Görsel sanatlar öğretmenimiz ve aynı zamanda okulumuzun eski idarecilerinden İsmail Üngör emekli oldu, kendisine mutlu bir emeklilik dileriz. Okulumuzun değerli öğretmenlerinden Hasan Cengiz okulumuzdan ayrılırken yeni yılda müzik derslerine okulumuza yeni gelen Esra Örs girmeye başladı. Öğretmenimize yeni görev yerinde başarılar diliyoruz.

AFL, TÜBİTAK'ta ismini duyurmaya devam ediyor!

Okulumuz öğrencileri Umut Kaan EREN ve Tuna AKIN'ın, kimya öğretmenimiz Ayşegül METİN danışmanlığında yürüttüğü "Yapay Zekâ Uygulamalarından Derin Öğrenme Tekniği İle Hasat Sonrası Kuru İncirin Kalite Sınıflandırması " isimli proje yazılım alanında önce Ege Bölge Birinciliği ardından Türkiye Birinciliği aldı.

Bir diğer başarımız da okulumuz edebiyat öğretmeni Emine Altınsoy danışmanlığında yürüttükleri projeleri ile Ayşe Şevval DEMİR ve Zehra KÜÇÜK'ten geldi. "Yapılarına Göre Sözcükleri Ayırmada Çekilen Sıkıntıyı Giderme Amaçlı Android Temelli Çözüm Önerisi " adlı projeleri ile "Türk Dili ve Edebiyatı" alanında Ege Bölge Birinciliği aldı.

Her iki proje de bizleri gururlandırdı, ikisinin de derece aldığı öğrenildiğinde okuldaki sevinçten bunu anlamak hiç de zor değildi. Bu projelerde elde edilen başarı gelecekteki projelerimiz için bizlere cesaret verdi.

GLT

Genç Liderler Topluluğu faaliyetlerine hız kesmeden devam ediyor. Eren Şahin ve liderliğindeki yönetim kurulu pandemi engeline takılmadan toplantılara online olarak devam etti. Bu yıl bir arada olmasak da çay ve kahvelerimizi bir arada içemesek de toplantılarımızın samimiyeti bu farkı kapatmaya yetti.

Genç Liderler Topluluğu bu yıl faaliyetlerine bir yenisini ekledi. Araz Alemfamian ve Arda Tamahkaroğlu eşliğinde gerçekleştirilen ve on hafta süren “Girişimcilik Eğitimi:101” ile öğrencilerimiz girişimcilikle tanıştı. Bu eğitim okulumuz öğrencilerinin nasıl girişimci olabileceğine ışık tutarken aynı zamanda lise çağındaki öğrencilerin de birer girişimci olabileceğini bizlere öğretti.

FLL

Okulumuzun FLL takımı bu sene de hız kesmeden faaliyetlerine devam etti. Ekip danışmanları İbrahim Can BALIK ve Nurten Şevval ŞENER önderliğinde bünyesine yeni öğrencileri de katarak yıl boyunca çalışmalarına yoğun bir şekilde devam eden FLL takımımız, bu yoğun çalışmaların sonucunda bu sene de proje ortağımız Ortaklar Fen Lisesi ile birlikte İzmir’de düzenlenen FLL yarışmasına katıldı. Takımımızın başına gelen aksaklıklar can sıkıcı olsa da geçtiğimiz sezonlara göre yüksek bir puanla yarışmayı tamamladık. Takımımızı tebrik ediyor ve bünyelerine katacakları yeni yüzlerle başarıdan başarıya koşacaklarına inanıyoruz.

BİTEG

Hayatlarımızı kökünden değiştiren pandemi; okulumuzu da değiştirmeden önce BİTEG, toplantılarını alışılmış şekilde yapmaya devam ediyordu. Yeni normalimiz sanal dünya BİTEG faaliyetlerini de içine aldı. Bünyesine kattığı yeni öğrencilere de sanal dünyada kucak açan BİTEG, faaliyetlerine hız kesmeden sürdürdü. Kuruluşun sosyal medya hesapları da bu dönemde hem kuruluşa olan ilginin artması hem de faaliyetleri canlı tutabilmek adına aktif bir şekilde kullanılmaya başlandı. Yani BİTEG, faaliyetleriyle yeni normale uyum sağlayarak bu sene de okulumuz öğrencilerinin kendilerini geliştirebilecekleri bir topluluk olmaya devam etti.

Magazin

Sizler için öğretmenlerimize pandemi sürecini evlerinde nasıl değerlendirdiklerini sorduk, gelin hep beraber inceleyelim.

“Bu kadar şey bilip de nasıl bu kadar genç kalabiliyor?” diye insana kendini sorgulatmasıyla ünlü Emine Tiriç’i karantinada kendini sulu boya yapmaya adanmış halde görüyoruz. Okulumuzun değerli coğrafyacı öğretmeni Tiriç , bu uğraşını “Bir konuya yoğunlaşmak ve çalışmak başarıyı getirir.” sözleriyle dile getiriyor.

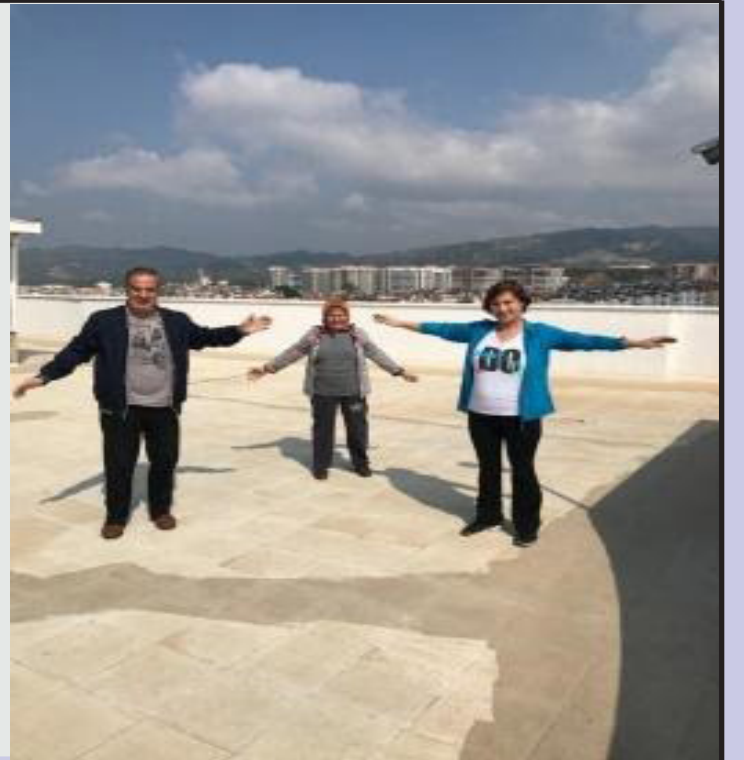

“ODTÜ’lü Kartal” namıyla ün salmış Serkan Tiren, karantina sürecini şu sözlerle ifade etti: “Salgın sürecinde herkes gibi biz de kapandık eve. Netflix üyeliği ilk o süreçte aklımıza geldi. Önce Potterkolik olduk. Sanırım Nisan ayında bütün filmleri 6 tekrar seyrettik. Berberler kapalı olunca da artık kendi saç tıraşımı evde yapmaya başladım. Maskeye ulaşımın sıkıntılı olduğu süreçte ‘buff’tan maske yaptım. Bak-tık yatarak ve de yiyerek geçen süreçte kilo sorunu başladı, koşu bandına çıkmaya

başladım. Birçok evde atıl duran koşu bandı sürüsüne bizim de katkımız oldu. Bütün bunlara ek olarak da 'puzzle'a verdik kendimizi. Bir de fırsat buldukça bağlama çaldım, yaz tatilinde yaptığımız deniz keyfini de unutmayalım. Tek dileğimiz salgının en kısa zamanda sona ermesi, ondan sonra eve girmeyiz herhalde.”

Okulumuzun bir diğer İngilizce öğretmenini olan Nilgün Öz de tercihini spordan yana kullandı. Sevgili NÖZ karantina sürecinde yaptıklarını şu sözlerle ifade etti: “Her sabah evimizin çatısında annem ve babama yürüyüş ve egzersiz yaptırıp güneşlenmelerini sağladım ve o zamandan beri her gün en az 5 km yürümeye ve egzersize devam ediyorum.”

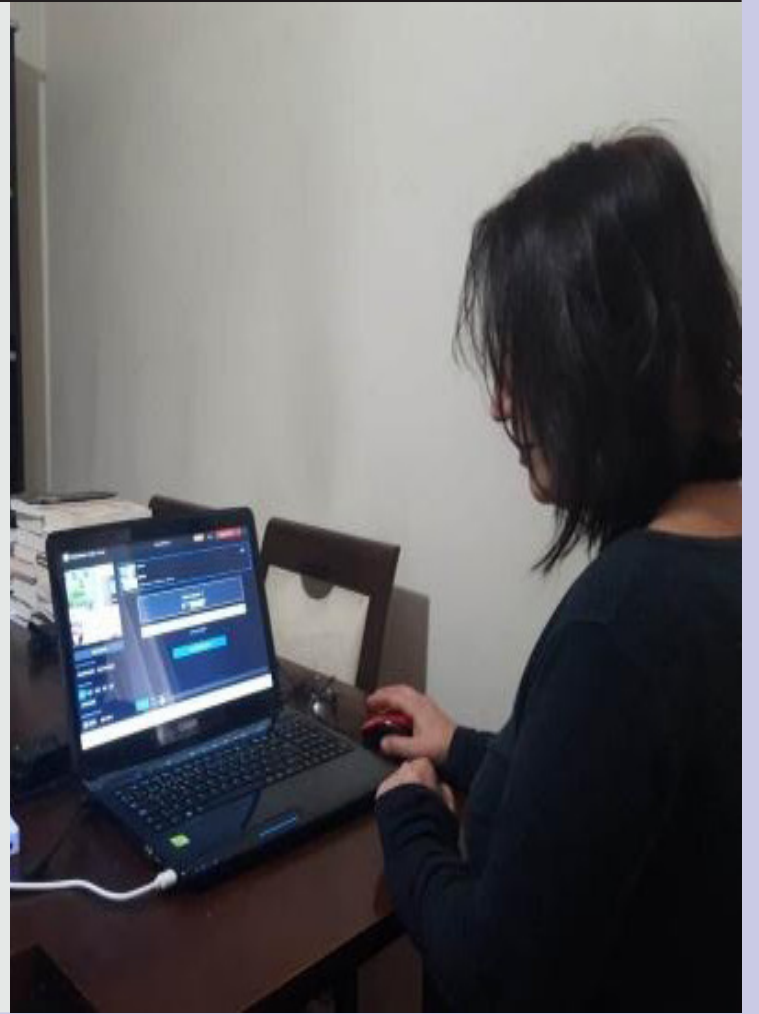

Magazin

Okulumuzun “İlber Ortaylı”sı Gül ARPA her zamanki gibi birçoğumuza da örnek olacak bir davranış sergileyerek kendini kitap okumaya vermiş. Öğretmenimiz bu güzel uğraşını “Bol bol kitap okuyoruzzz!” sözleriyle bizlere aktardı.

Okulumuzun gülen yüzü edebiyat öğretmenimiz sevgili Emine ALTINSOY, günümüz şartlarına uyum sağlamak ve pandemi sürecini verimli geçirebilmek adına bilişim yeteneklerini geliştirmek istemiş. Bu yolda da “Web 2.0 Araçları” dersi almış. Bunun yanında birçok insan gibi Emine Altınsoy da evde ekmek yapanlar kervanına katılmış ,kendi evinde çeşitli ekme-kler yapmaya başlamış.

Okulumuzda ılgın deneyleriyle ünlü kimya ğretmenimiz Ayşegül Metin karantinada kendi balkonunda bitki yetiştirmeye başlamış. Yüzündeki gülümsemesi ,bu içi ne kadar zevkle yaptığını bizlere gösteriyor. Her gün ilgilendiğini bitkilerinin göz alan güzelliğinden anlamak zor olmasa gerek.

Eminiz ki diğerk değerli öğretmenlerimiz de karantina sürecini birbirinden faydalı ve eğlenceli etkinlikler eşiğinde değerlendirmişlerdir. Umuyoruz ki en yakın zamanda pandemi biter ve bu birbirinden güzel etkinlikleri bir arada yapma fırsatına kavuşuruz.

YİĞİT ELMACI

İDİL ÖZKÖK

İBRAHİM EFE DEMEN

2020 HITleri Nelerdi?

Blinding Lights

(The Weeknd)

Seksenler popunu andıran şarkı 2020 yazında tüm dünyada en çok dinlenen şarkı olmayı başarmış. Çalma listelerinin baş tacı olan Blinding Lights, gerek klibi gerek Abel Tesfaye'in muhteşem sesiyle bir kere dinleyenin bir daha dinlemeyi istemesini sağlamakta.

Rain On Me

(Ariana Grande , Lady Gaga)

Lady Gaga tarafından “gözyaşlarının kutlanması” olarak tanımlandı ve hayatın zorluklarına karşı devam etme temasını içerdiğini belirtildi. Salgın döneminde çıkan şarkının teması yaşadığımız günlere çok uyuyordu. Şarkı Billboard TOP 100 listesine ilk sıradan girerek büyük bir başarıya imza attı dolayısıyla 2020 yazının en çok dinlenenlerinden biri oldu.

Break My Heart

(Dua Lipa)

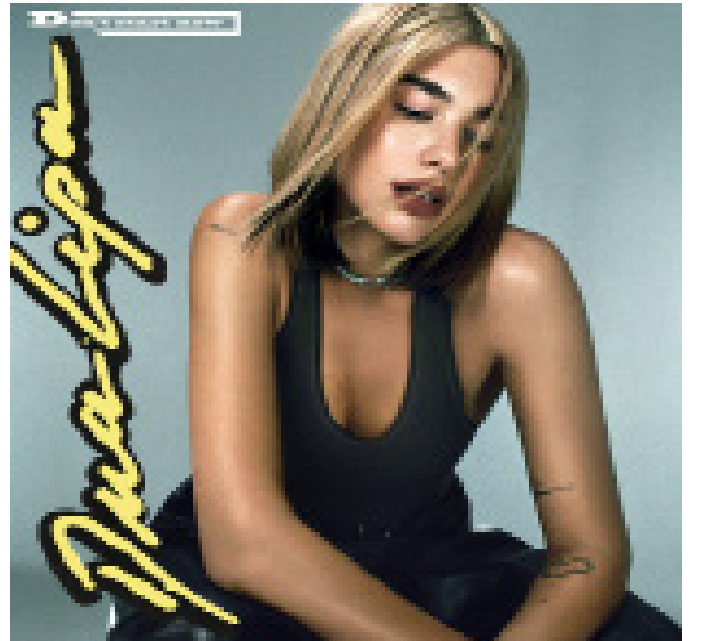
Şarkının sözlerini incelediğimizde evde kalmak ifadesini sıkça görüyoruz. Acaba salgın dönemi için verilen bir mesaj mı ? Şarkının çıkış tarihini dikkate aldığımızda bunu düşünmemek elde değil . Şarkı 25 Mart'ta yayınlanmış bu da salgın dönemine denk geliyor. Nakarat kısmı oldukça kafiyeli ve Dua Lipa'nın sesiyle bir hayli güzelleşmiş.

Don't Start Now

(Dua Lipa)

Bana kalırsa 2019'un sonunda yayınlanan şarkının kuzey yarımküre'de kış mevsimi yaşanırken yayınlanması yerine yaz mevsiminde yayınlanması daha mantıklıydı. Çünkü şarkıda yaz havası var. Dinlerken kavurucu yaz sıcaklarını unutturacak bir şarkı. 2020 Yaz HITlerinde TOP5te olması da bunu gösteriyor.

Efsaneleşmiş Şarkılardan

Hello-Adele

Adele in en çok dinlenen şarkılarından biri olan Hello, Birleşik Devletler'de Billboard Hot 100'e bir numaradan giriş yaparak birçok rekor kırdı ve bir haftada en çok dijital satış yapan tekele olarak tarihe geçti. Hala dinlenen bu eser nostajik çalma listelerinin vazgeçilmezidir.

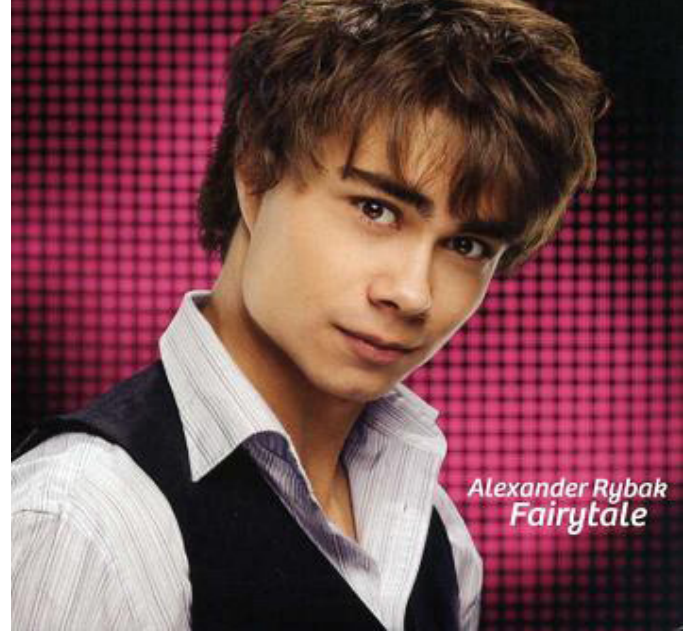

We Are The Champions-Queen

Birçoğumuzun aklına geldikçe dilinden düşmeyen şarkı dünya çapında başarı yakalamıştır. Sony Ericsson'un 2005'te düzenlediği dünya müzik anketinde dünyanın en sevilen şarkısı seçilmiş, 2011'de bir bilimsel araştırma ekibi şarkının popüler müzik tarihindeki en akılda kalıcı şarkı olduğu sonucuna varmıştır. Şarkı 90'lı yıllarda spor müsabakalarında zafer marşı olarak kullanılmıştır.

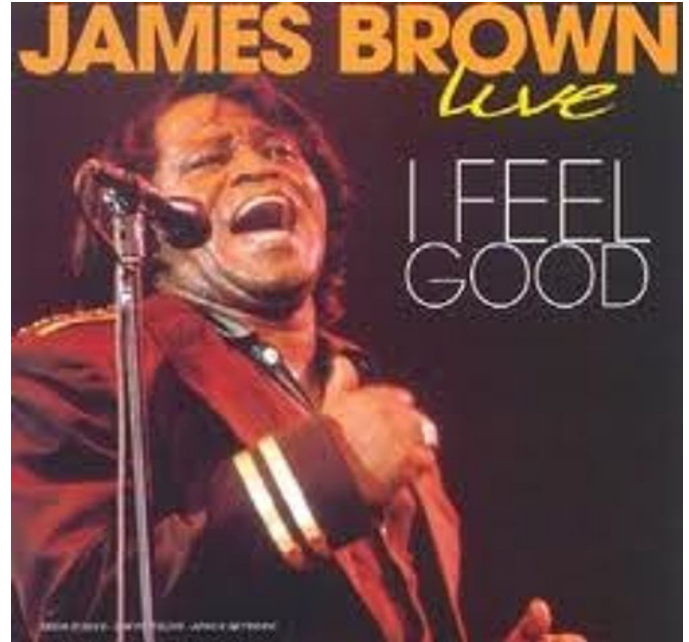
Fairytale-Alexander Rybak

Bir dönem hepimizin cep telefonu zil sesi olan bu şarkı dinleyenleri Alexander Rybak'ın keman performansı ve muhteşem sesiyle büyülemektedir. Böyle bir performans haliyle 2009'da Eurovision birincisi olmuştur.

I Feel Good-James Brown

Tüm zamanların en enerjik şarkılarından biri. Dinlerken eşlik etmek bu şarkı için vazgeçilmez. Pozitif enerjiye ihtiyacınız varsa kesinlikle dinlemeniz gereken bir şarkı.

Rock Müzik Klasikleri

Nothing Else Matters-Metallica

Metallica'nın en iyi bilinen ve en popüler şarkılarından biri olarak tanınan şarkı çıktığı yıllarda listelerde ilk sıraya yerleşmiştir. Bu şarkıyı yazmalarında ilham kaynağı, sürekli çıktıkları turnelermiş. Hatta şarkıyı da turne sırasında karavanlarında yazmışlar. Şarkı, sadece iki kişi arasındaki bağdan öte, dinleyen birçok insana ilham ve güç kaynağı olması için yazılmış ve sözleri bakımından güçlü ve umut verici bir şarkı.

Kara Sevda-Bariş Manço

Bariş Manço'nun Galatasaray Lisesi ile başlayan müzik hayatı, Anadolu Rock müziği için dönüm noktalarından birisiydi. Yediden yetmişe herkesin dinlediği şakılar besteleyen Barış Manço konserlerinin sonunu Kara Sevda şarkısıyla bitirmiş. Özellikle Japonyada verdiği konserlerde dinleyiciler şarkıya eşlik etmişler. Şarkı rock türünün özelliklerini tamamıyla yansıtarak ülkemizi bu türde temsil eden şarkılardan biri olmuştur.

Resimdeki Gözyaşları-Cem Karaca

Anadolu Rock'ın önemli isimlerinden biri de Cem Karaca'dır. Müzik hayatına amatör olarak Dinamikler ve Jaguarlar adlı müzik gruplarında başlamıştır. Daha birçok müzik grubunda yer almış ve Anadolu Rock'ın gelişmesine katkıda bulunmuştur. Resimdeki Gözyaşları da gerek enstrümanların güzel çalınması gerek Cem Karaca'nın güzel sesiyle, en iyi parçalarından biridir.

Wish You Were Here-Pink Floyd

Grubun solisti Syd Barret'in gruptan ayrılmasıyla diğer üyelerin ona olan özlemlerini anlatmak için yazdıkları şarkıdır. Stüdyoda şarkı kaydedilirken birden kapı açılır ve içeri Syd Barret girer. Şarkı hoşuna gitmez ve gruba geri dönmeye karar verir. Tekrar ortadan kaybolur ve efsane olarak hayatına devam eder. Şarkının hikayesinin özeti bu şekilde fakat orijinalini okuduğunuzda tüylerinizin diken diken olması muhtemel.

Show Must Go On-Queen

Bana kalırsa Queen'in en güzel şarkısı olan şarkının hikayesi de bir hayli etkileyici. Freddie Mercury, Aids olduğunu öğrendikten sonra sahneye çıkmaya devam etmiştir. Bunun üzerine bu şarkı grubun gitaristi Brian May tarafından yazılmış ve Queen grubu tarafından bestelenmiştir ve grubun son şarkısıdır. İşin acı yanı şudur ki şarkının adını Türkçe'ye çevirdiğimizde "Şov Devam Etmeli" anlamı çıkar. Mercury bu şarkının da içinde bulunduğu Innuendo albümünün kayıtları sırasında yürüyemeyecek halde olmasına rağmen bu şarkıyı grubun üyelerinin deyişiyle kusursuz okumuş ve son imzasını atmıştır.

Ele Güne Karşı-MFÖ

Hepimizin sözlerini bir şekilde bildiği bu şarkı MFÖ grubunun patlama şarkısıdır. Bu şarkıyla yükselme devrine girmişlerdir. Aynı ismi paylaştığı albümün ilk şarkısıdır. Albüm haftalarca Top100 listesinin ilk sırasından düşmemiştir.

Take Me To Church-Hoizer

2015 yılında en iyi rock şarkısı dalında Billboard müzik ödülünü almıştır. Çoğumuzun izlediği How I Met Your Mother dizisindeki Barney'nin de dediği gibi "EFSA- bekle.. NEVİ".

-Müzik ruhun ilacıdır.

-Müzik dinlemenin ağrıyı büyük oranda azalttığı yapılan araştırmalarla da kanıtlanmıştır.

"Müzikle ilgili güzel bir şey, sana vurduğunda acı hissetmiyor olman." Bob Marley

-Müzik, gevşemeye yardımcı olur. Müzik dinledikten sonra ameliyata giren hastalarda kaygının azaldığı görülmüştür.

"Şarkı söyleyen sıkıntılarını korkutur" Cervantes

-Müziğin hafızaya etkisi oldukça fazladır. Yapılan araştırmalarda müzik dinlemenin ve aynı zamanda enstrüman çalmanın beynin her iki tarafını da kullanmasına yardımcı olduğu kanıtlanmıştır.

Müzik, hafızanın dilidir." Jodi Picoult

-Müzik ruhu dinlendirir. Aktivitelerinizi müzik dinlerken yapmak yaptığınız aktiviteyi daha da keyifli hale getirir.

"İşte sevdiğim şey bu. Rahatsız edilmeden yağmur eşliğinde müzik dinliyorum." Alison Kraus

"Müzik, ruhu günlük hayatın tozundan temizler." Berthold Auerbach

-Şarkınızı dinlerken bir yandan da söylerseniz müzik dinlemek çok daha keyifli olur.

Şarkı söylemiyorum, çünkü mutluyum; Mutluyum çünkü şarkı söylüyorum." - William James

Selen Göçmez

Filmlerde Maske

Selen Eskici
Umut Çetinkaya

Maskeler filmlerde sıklıkla gördüğümüz objelerden birisi. Filmlerde değişik amaçlar doğrultusunda kullanılan maskeler kimi zaman kimliğini gizlemek isteyen bir kahraman tarafından kimi zaman soyguncular tarafından kimi zaman da korku filmlerinin temellerini atmış yapımlardaki karakterlerde kullanılmışlardır. Hatta verdikleri mesaj bazen öyle derin olmuştur ki maske bir obje olmaktan çıkıp bir düşünceyi, bir fikri sembolize etmeye başlamış ve eylemlerde bile kullanılmıştır. İşte filmlerde zihinlere yer eden ikonik maskeler :

Maske

V for Vandetta

Joker

Eyes Wide Shut

Açıkçası dergi için yazı konusunu duyduğumda ne konuda yazmam gerektiğini oturup düşünmüştüm. “Maske” konusunda şu anki pandemi döneminde kullandığımız maskeler hakkında oturup birçok farklı yazı yazılabilirdi nihayetinde. Fakat ben daha farklı bir konuda yazmak istiyordum. Tam o sırada aklıma Jim Carrey’in oynadığı kült filmi, konumuz ile aynı adı taşıyan Maske geldi.

Buram buram 90’lar kokan komedi ve şamata filmi, esasında bir çizgi roman uyarlaması. Tabii ki çizgi romanından bahsetmeyeceğiz. 1994 yapımı filmde sefil bir hayat yaşayan Stanley Ipkiss yine kötü geçen bir günün ardından denizde yüzen bir maske bulur. Eve geldiğinde televizyonunda bir profesörün her insanın altbenliğini saklayabilmesi için mecazi anlamda maske taktığını söylemesi üzerine bulduğu maskeyi takmaya yeltenir. Bunun üzerine kendisi -daha sonradan Maske olarak adlandıracağı- tam anlamıyla bir 90’lar çizgi film karakteri olur. Çizgi filmle rde gördüğümüz bütün o karakterlerin özelliklerine en abartılı derece sahip olur. Bu özellikle sahip olan Stanley’in başı belaya da girer tabii ki. Hatta öyle bir noktaya gelir ki Stanley maskeye maskenin ona yaptıklarından rahatsız olmaya başlar. Hikaye de böyle akar gider. Filmin ve özellikle Jim Carrey’in başarısından sonra film kendi

çizgi filmine sahip olur. Çizgi filmi izlemediğim için onun hakkında konuşamayacağım ama filmdeki komedi ve şamatanın orada da devam ettiğini tahmin ediyorum. Filme geri dönecek olursak eğer, film mizahını az önce de dediğim gibi 90’lar çizgi filmi abartılı bir şekilde gerçek hayata kurgulayarak alıyor. Stanley’in Maske’ye dönüştüğü zaman tıpkı Tazmanya Canavarı gibi delicesine dönmesi buna örnek olabilir. Bütün bu komedi ve şamatanın yanında film hafif de olsa kara mizah barındırıyor. Film eğer mizahi yönünü bu şekilde seçmişse eğer bütün komedi öğesini tek bir karakter üzerinden izleyiciye sunmalı. O da Maske karakteri. Hiçbir durumu ciddiye alamayan ve 90’lar çizgi filmi taklit eden bu karakteri Jim Carrey’den başkası oynayamazdı. Çünkü bu karakter doğası gereği jest ve mimikleri olduğundan daha da abartılı veriyor seyirciye. Bunun için en uygun aktör düşününce sadece Jim Carrey olabilirdi.

Ayrıca senaryo hakkında bahsetmek istediğim bir güzel detay da filmin ana karakteri Stanley’in maskeyi takarak Maske’ye dönüşmesi ile beraber aslında olduğu kişi olması. Stanley aslında her zaman çizgi film izlemeyi seven, saf ve çocuksu bir kişiliğe sahipti. Maskeyi taktığı zaman ise aslında her zaman olduğu kişinin en abartılı halini izliyorduk. Yani aslında filmde geçen maske

kişiliğimizi saklayan bir araç değil, tam tersi işlev gören bir araçtı. Bu bağlamda bakacak olursak Stanley’in televizyonda konuştuğunu gördüğü profesör gerçekten de haklıydı. Hayatta gerçek kimliğimizi saklayan mecazi maskeler takıyoruz.

Filmdeki görsel efektler hakkında da kısaca konuşalım. Maske filmi, Jurassic Park ile beraber döneminin en iyi görsel efektlerine sahip. Bunu çok rahatlıkla söyleyebiliriz çünkü Maske karakterinin yaptığı her bir hareket, izleyici ile olan etkileşimi en üst noktaya çıkarabilmek için hem gerçekçi olmalı hem de 90’lar çizgi filmlerini andırmalıydı. Görsel efekt uzmanları da bunun altından rahatlıkla kalkmış gözüküyor.

Filmin kötü yaptığı şeyler yok mu peki? Var elbet. Filmin sadece başında ve sonunda gözükken bir iki karakter senaryodan çıkarılıp Maske karakterine daha çok yer ayrılmalıydı daha iyi olurmuş. Şahsen ben böyle daha mutlu olurum.

Salgın

Matt Damon, Kate Winslet gibi başarılı oyuncularını bünyesinde barındıran filmin yönetici koltuğunda Oscar ödüllü yönetmen Steven Soderbergh oturmuştur.

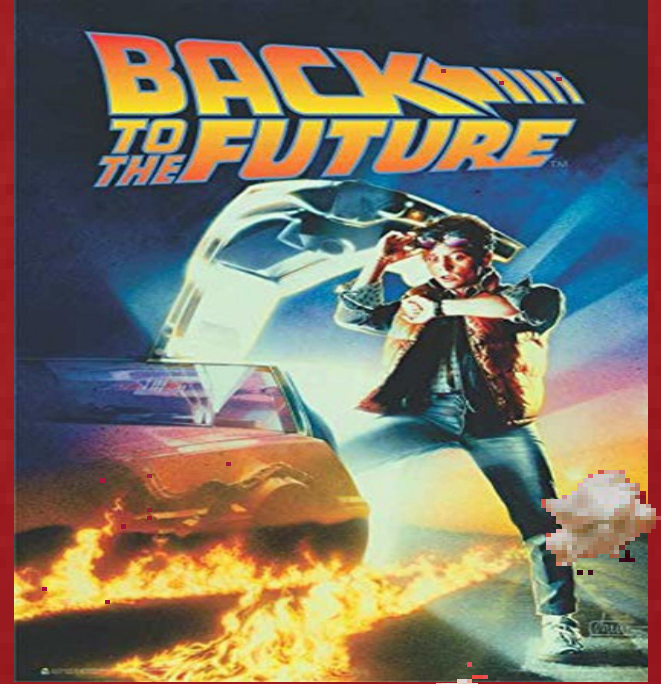
2011 yapımı bu filmin konusu hava yoluyla bulaşan ve bulaştığı kişinin sadece günler içerisinde ölmesine sebep olan bir virüs salgınıdır. Dünya genelinde işinde uzman kişilerden oluşan ekip virüse çare arar.

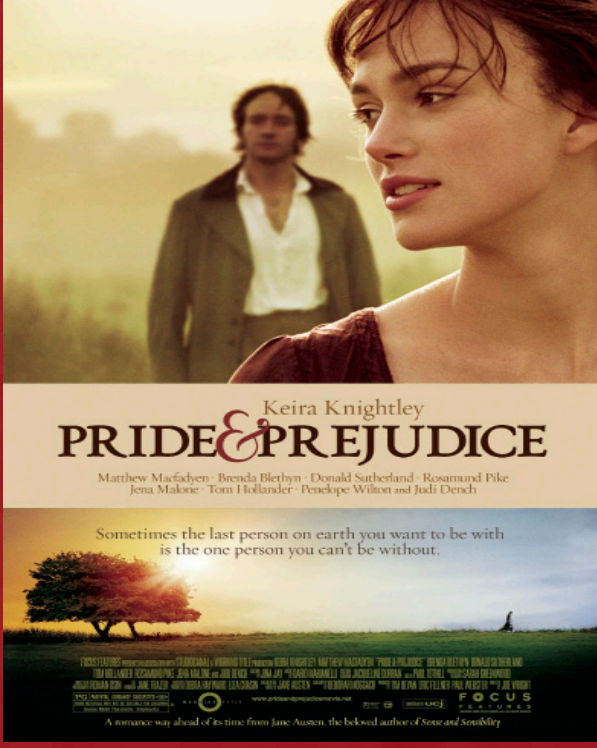

Geleceğe Dönüş

Efsane bir üçlemenin ilk filmi olan Geleceğe Dönüş'ün başrollerinde Michael J. Fox ve Christopher Lloyd'u görmekteyiz. 1985 yapımı başarılı filmin toplam 6 ödülü bulunmaktadır.

Film, mermilerden kaçmaya çalışan Marty'nin kazara 1955 yılına gitmesini konu alır. Annesini kendine aşık eden Marty şimdi hem annesi ve babasını birbirine aşık etmek, hem geleceğe geri dönmek hem de profesörü kurtarmak zorundadır.

Aşk ve Gurur

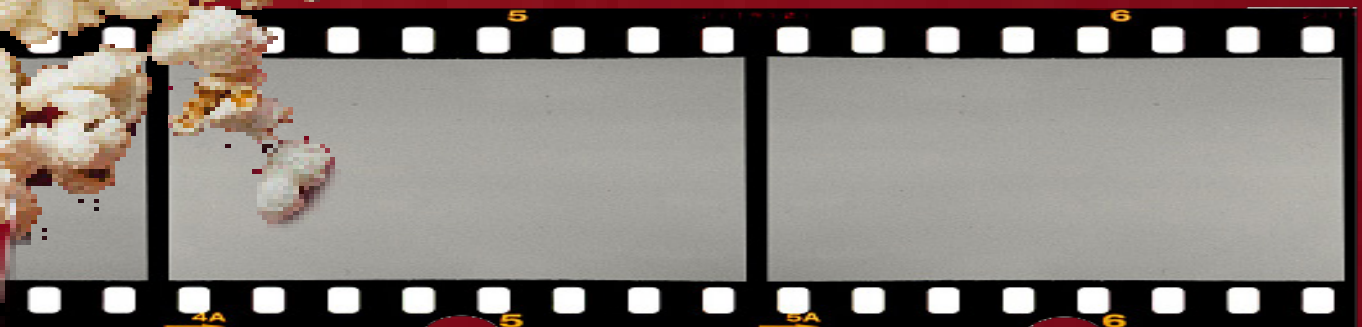
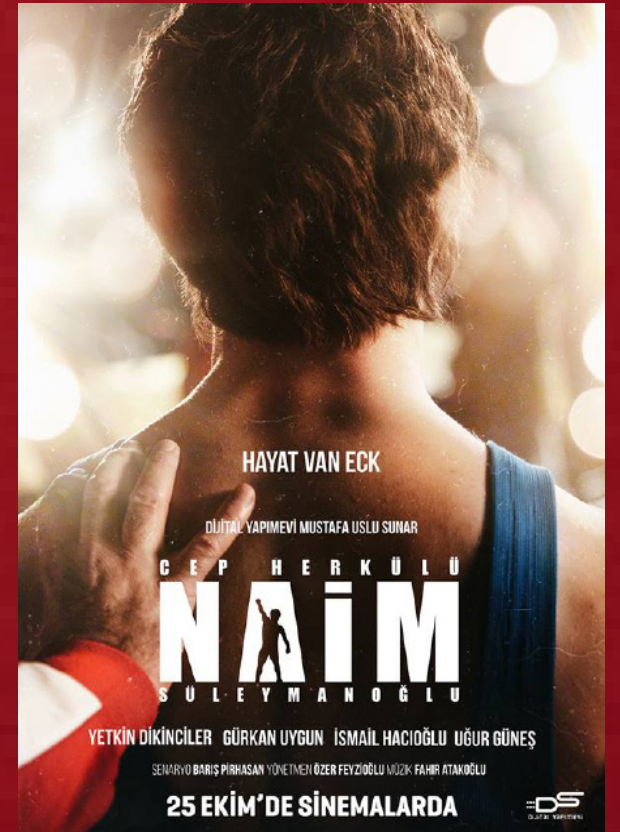
2005 yapımı film, Jane Austen'in Gurur ve Önyargı adlı romanından uyarlanmıştır. Başrolünü başarılı oyuncu Keira Knightley canlandırırken 19 ödüle aday olmuş ve 2 ödül kazanmıştır.

Filmde Bayan Bennet 5 kızını evlendirmeye çalışır. Kasabaya yeni gelen Bay Bingley, Bay Dracy ve Bay Wickham ise işleri karıştırır.

Naim

Milli haltercimiz Naim Süleymanoğlu'nun hayat hikayesini anlatan bu biyografik filmde Naim karakterine Hayat Van Eck hayat verirken, senaryosu Barış Pirhasan tarafından yazılmıştır.

Film, Naim Süleymanoğlu'nun haltere başladığı yıllardan itibaren Türkiye'ye sığınışını ve kendi başarıları ile Bulgaristan'daki Türklerin sesini Dünya'ya duyurmasını anlatmıştır.

The Devil All The Time

Donald Ray Pollock'un aynı adı taşıyan romanından uyarlanan The Devil All The Time bir psikolojik gerilim filmidir.

Film, kötü bir çocukluk geçirmiş ayrıca kötü insanlarla çevrili bir kasabada yaşayan Arvin'in kendisini ve sevdiklerini korumaya çalışmasını anlatmaktadır. Peki Arvin bunu başarabilecek midir?

Çöpçüler Kralı

Yeşilçam'ın unutulmaz filmlerinden olan Çöpçüler Kralı'nın başrollerini yine Yeşilçam'ın unutulmaz oyuncularından Kemal Sunal, Şener Şen, İlyas Salman ve Ayşen Gruda oynarken yönetmenliğini Zeki Ökten yapmaktadır.

Zabıta olan Şakir ve mahallenin çöpçüsü Abdi aynı kıza Hacer'e aşık olmuştur. Bunun sonucunda Şakir, Abdi'ye dayanılmaz bir baskı uygular ancak Şakir'in annesi Hacer'i oğluna layık görmemektedir.

Tenet

Başrollerini John David Washington, Robert Pattinson, Elizabeth Debicki ve Kenneth Branagh'ın paylaştığı filmde Christopher Nolan hem yönetmenlik yapmış hem de senaryosunu yazmıştır. Film yayınlandığı ilk hafta 53 milyon dolar hasılat elde ederek büyük bir başarı kazanmış ve pandemiden etkilenen sektöre örnek olmuştur.

Tenet, dünyanın yok olmaması için savaşan bir askerin hikayesini anlatmaktadır. Kahraman iki farklı zamanda birden savaşarak Dünya'yı kurtarmaya çalışır.

Bu yıl film sektörü korona nedeniyle dünya genelinde çok durgundu. 2020'de vizyona girmesi planlanan birçok büyük yapım yine aynı nedenden ötürü daha ileri tarihe ertelendi, tabii bu birçok hayranın tepkisine neden oldu. 2020 yılında genel olarak güçlü kadın karakter teması işlendi ayrıca savaş filmleri de bu yılın sevilen filmleri arasındaydı.

**KORUYUCU, RENKLENDİRİCİ,
YAPAY TATLANDIRICI, NİŞASTA ve
KATKI MADDESİ İÇERMEZ.**

KISACASI;

DOĞANIN YAPTIĞI KETÇAP

HEINZ

EV YAPIMI BAHARATLI PATATES

[illegible]

BY SALES REPRESENTATIVE

NAME	DATE	TIME	LOCATION
John Doe	10/10/10	10:00	Room 101
Jane Smith	10/10/10	10:05	Room 101
Bob Johnson	10/10/10	10:10	Room 101
Alice Brown	10/10/10	10:15	Room 101
Charlie White	10/10/10	10:20	Room 101
Diana Prince	10/10/10	10:25	Room 101
Edward Nigma	10/10/10	10:30	Room 101
Fiona Glenanne	10/10/10	10:35	Room 101
George Costanza	10/10/10	10:40	Room 101
Helen Parry	10/10/10	10:45	Room 101
Ian Malcolm	10/10/10	10:50	Room 101
Jerry Seinfeld	10/10/10	10:55	Room 101
Kyle Gribble	10/10/10	11:00	Room 101
Larry David	10/10/10	11:05	Room 101
Mary McCormack	10/10/10	11:10	Room 101
Ned Flanders	10/10/10	11:15	Room 101
Oscar the Grouch	10/10/10	11:20	Room 101
Peter Griffin	10/10/10	11:25	Room 101
Quentin Tarkenton	10/10/10	11:30	Room 101
Rachel Green	10/10/10	11:35	Room 101
Sam Malone	10/10/10	11:40	Room 101
Tina Turner	10/10/10	11:45	Room 101
Uncle Phil	10/10/10	11:50	Room 101
Vanna White	10/10/10	11:55	Room 101
Walter Peck	10/10/10	12:00	Room 101
Xavier Woods	10/10/10	12:05	Room 101
Yoda	10/10/10	12:10	Room 101
Zoe Lister-Jones	10/10/10	12:15	Room 101

AYDIN FEN LİSESİ

Girne Mah. 2203 Sok. No:4 Efeler/Aydın
Tel: 0256 14 98 Faks: 0256 219 23 66
<http://aydinfenlisesi.meb.k12.tr>